

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU

WELSH STATUTORY
INSTRUMENTS

2016 Rhif 406 (Cy. 126)

2016 No. 406 (W. 126)

Y GYMRAEG

WELSH LANGUAGE

**Rheoliadau Safonau'r Gymraeg
(Rhif 5) 2016**

**The Welsh Language Standards
(No. 5) Regulations 2016**

NODYN ESBONIADOL

EXPLANATORY NOTE

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)

(This note is not part of the Regulations)

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 (mccc 1) ("Mesur 2011") yn gwneud darpariaeth ar gyfer pennu safonau ymddygiad mewn perthynas â'r Gymraeg ("safonau"). Mae'r rhain yn disodli'r system o gynlluniau iaith Gymraeg y darperir ar eu cyfer yn Neddf yr Iaith Gymraeg 1993 (p. 38).

The Welsh Language (Wales) Measure 2011 (nawm 1) ("the 2011 Measure") makes provision for the specification of standards of conduct in relation to the Welsh language ("standards"). These replace the system of Welsh language schemes provided for by the Welsh Language Act 1993 (c. 38).

Mae adran 26 o Fesur 2011 yn galluogi Gweinidogion Cymru i bennu safonau, ac mae adran 39 yn eu galluogi i ddarparu bod safon yn benodol gymwys i berson drwy awdurdodi Comisiynydd y Gymraeg ("y Comisiynydd") i roi hysbysiad i'r person hwnnw sy'n ei gwneud yn ofynnol iddo gydymffurfio â'r safon ("hysbysiad cydymffurfio").

Section 26 of the 2011 Measure enables the Welsh Ministers to specify standards, and section 39 enables them to provide that a standard is specifically applicable to a person by authorising the Welsh Language Commissioner ("the Commissioner") to give a notice to that person requiring compliance with the standard (a "compliance notice").

Mae'r Rheoliadau hyn yn pennu safonau mewn perthynas ag ymddygiad y cyrff a restrir yn Atodlen 6 i'r Rheoliadau (y cyfeirir atynt yn y Rheoliadau fel "cyrff"). Y cyrff yw:

These Regulations specify standards in relation to the conduct of the bodies listed in Schedule 6 to the Regulations (which are referred to in the Regulations as "bodies"). The bodies are:

- (i) Prif gwnstabiliaid yr heddluoedd sy'n gweithredu yng Nghymru (yr Heddlu Trafnidiaeth Prydeinig, y Gwnstabiliaeth Niwclear Sifil, Heddlu Dyfed-Powys, Heddlu Gwent, Heddlu Gogledd Cymru a Heddlu De Cymru);
- (ii) Awdurdod Heddlu Trafnidiaeth Prydain;
- (iii) Yr Awdurdod Heddlu Niwclear Sifil;
- (iv) Comisiynwyr Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys, Gwent, Gogledd Cymru a De Cymru;
- (v) Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu;
- (vi) Yr Awdurdodau Tân ac Achub ("ATA") sy'n gweithredu yng Nghymru (ATA Canolbarth a Gorllewin Cymru, ATA Gogledd Cymru ac ATA De Cymru).

- (i) the chief constables of the police forces that operate in Wales (the British Transport Police, the Civil Nuclear Constabulary, Dyfed-Powys Police, Gwent Police, North Wales Police and South Wales Police);
- (ii) the British Transport Police Authority;
- (iii) the Civil Nuclear Police Authority;
- (iv) the Police and Crime Commissioners for Dyfed-Powys, Gwent, North Wales and South Wales;
- (v) the Independent Police Complaints Commission;
- (vi) the Fire and Rescue Authorities ("FRA") that operate in Wales (Mid and West Wales FRA, North Wales FRA and South Wales FRA).

Mae'r Rheoliadau hefyd yn awdurdodi'r Comisiynydd (yn ddarostyngedig i eithriadau penodol a nodir yn rheoliad 3(2)) i roi hysbysiad cydymffurfio i'r cyrff hynny, mewn perthynas â safonau a bennir gan y Rheoliadau.

Yn unol ag adran 44 o Fesur 2011, caiff y Comisiynydd drwy hysbysiad cydymffurfio ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r safonau sy'n benodol gymwys iddo. I adlewyrchu hynny, mae'r safonau a bennir yn y Rheoliadau wedi eu geirio ar ffurf naratif ail berson, hynny yw ar ffurf "rhaid ichi" (ac ystyr "chi" yw'r corff perthnasol ym mhob achos).

Gan ddefnyddio'r hyblygrwydd a ddarperir gan adran 44 o Fesur 2011, caiff y Comisiynydd (os yw hynny'n rhesymol ac yn gymesur a'i fod yn dymuno gwneud hynny) ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un safon o dan rai amgylchiadau, a safon arall o dan amgylchiadau eraill. Er enghraifft, os yw un safon yn benodol gymwys i gorff, caiff y Comisiynydd ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon honno o dan rai amgylchiadau, ond nid o dan amgylchiadau eraill, neu ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon honno mewn rhai ardaloedd yn unig. Yn yr un modd os oes dwy neu ragor o safonau yn ymwneud ag ymddygiad penodol (er enghraifft, safonau 8 i 11 mewn perthynas ag ateb galwadau ffôn), caiff y Comisiynydd drwy gyfrwng hysbysiad cydymffurfio ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un o'r safonau hynny'n unig, neu â safonau gwahanol ar adegau gwahanol, o dan amgylchiadau gwahanol, neu mewn ardaloedd gwahanol, fel sy'n briodol i'r corff. Nid oes rheidrwydd ar y Comisiynydd felly i'w gwneud yn ofynnol i bob corff gydymffurfio â phob safon.

Yn unol ag adran 46 o Fesur 2011, rhaid i'r hysbysiad cydymffurfio a roddir i gorff ddatgan y diwrnod gosod, neu'r diwrnodau gosod; hynny yw, y diwrnod neu'r diwrnodau y daw'n ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon (neu gydymffurfio â safon mewn modd penodol). Gan ddefnyddio'r hyblygrwydd a ddarperir gan adran 46, caiff y Comisiynydd osod diwrnod gosod buan i gorff gydymffurfio â safon (cyn belled â bod hynny o leiaf 6 mis ar ôl dyddiad rhoi'r hysbysiad cydymffurfio perthnasol i'r corff), neu osod diwrnod gosod ymhellach i'r dyfodol (er enghraifft mewn perthynas â safonau sy'n fwy heriol).

Pan fo safon a bennir yn y Rheoliadau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i ddeunydd ysgrifenedig gael ei arddangos neu ei ddarparu yn Gymraeg, neu i wasanaeth gael ei ddarparu yn Gymraeg, nid yw hyn yn golygu bod rhaid arddangos neu ddarparu'r deunydd yn Gymraeg yn unig, na bod rhaid i'r gwasanaeth gael ei ddarparu yn Gymraeg yn unig (oni bai bod hynny'n cael ei nodi'n benodol).

The Regulations also authorise (subject to certain exceptions set out in regulation 3(2)) the Commissioner to give a compliance notice to those bodies, in relation to standards specified by the Regulations.

In accordance with section 44 of the 2011 Measure, the Commissioner may (by way of a compliance notice) require a body to comply with one or more standards that are specifically applicable to it. To reflect that, the standards specified by the Regulations are expressed in the second person narrative, meaning that they are in "you must" form (where "you" means the relevant body in each case).

Using the flexibility provided by section 44 of the 2011 Measure the Commissioner may (if it is reasonable and proportionate, and the Commissioner wishes to do so) require a body to comply with one standard in some circumstances and another standard in other circumstances. For example, if a standard is specifically applicable to a body the Commissioner may require the body to comply with the standard in some circumstances but not others, or require it to comply with the standard only in some areas. Similarly if two or more standards relate to a specific conduct (for example, standards 8 to 11 in relation to answering telephone calls), the Commissioner may (by way of a compliance notice) require a body to comply with one of those standards only, or with different standards at different times, in different circumstances, or in different areas; as is appropriate for the body. The Commissioner is not, therefore, obliged to require every body to comply with every standard.

In accordance with section 46 of the 2011 Measure, the compliance notice given to a body must state the imposition day, or imposition days; meaning the day or days upon which the body becomes required to comply with a standard (or comply with a standard in a specific way). Using the flexibility provided for by section 46, the Commissioner may set an early imposition day for a body to comply with a standard (provided this is at least 6 months after the date on which the body was given the related compliance notice), or set an imposition day further in the future (for example in relation to more challenging standards).

Where a standard specified in these Regulations requires written material to be displayed or provided in Welsh, or for a service to be provided in Welsh, this does not mean that the material must be displayed or provided in Welsh only, or that the service must only be provided in Welsh (unless that is specifically stated).

Mae **Atodlen 1** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau cyflenwi gwasanaethau**. Mae adran 28 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon cyflenwi gwasanaethau" yw safon sy'n ymwneud â gweithgaredd cyflenwi gwasanaethau, ac y bwriedir iddi hybu neu hwyluso defnyddio'r Gymraeg, neu weithio tuag at sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg, pan gyflawnir y gweithgaredd hwnnw. Ystyr "gweithgaredd cyflenwi gwasanaethau" yw bod person yn cyflenwi gwasanaethau i berson arall, neu yn delio ag unrhyw berson arall mewn cysylltiad â chyflenwi gwasanaethau i'r person hwnnw neu i drydydd person.

Mae **Atodlen 2** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau llunio polisi**. Mae adran 29 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon llunio polisi" yw safon sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi ac y bwriedir iddi sicrhau, neu gyfrannu at sicrhau, bod y person sy'n gwneud y penderfyniad polisi yn ystyried un neu ragor o'r canlynol—

- (a) pa effeithiau, os o gwbl, (a pha un a yw'r effeithiau'n bositif neu'n andwyol) y byddai'r penderfyniad polisi yn eu cael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, neu ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
- (b) sut y gellid gwneud y penderfyniad fel bod y penderfyniad yn cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, neu ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
- (c) sut y gellid gwneud y penderfyniad fel nad yw'r penderfyniad yn cael effeithiau andwyol, neu fel bod y penderfyniad yn cael effeithiau llai andwyol, ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, neu ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae **Atodlen 3** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau gweithredu**. Mae adran 30 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon gweithredu" yw safon sy'n ymwneud â swyddogaethau, neu fusnes neu ymgymeriad arall ("gweithgareddau perthnasol") person ("A"), ac y bwriedir iddi hybu neu hwyluso defnyddio'r Gymraeg—

- (a) gan A wrth i A wneud ei weithgareddau perthnasol,
- (b) gan A a pherson arall wrth iddynt ddelio â'i gilydd mewn cysylltiad â gweithgareddau perthnasol A, neu
- (c) gan berson heblaw A wrth iddo wneud gweithgareddau at ddibenion gweithgareddau perthnasol A, neu mewn cysylltiad â hwy.

Schedule 1 to the Regulations specifies **service delivery standards**. Section 28 of the 2011 Measure provides that a "service delivery standard" means a standard that relates to a service delivery activity, and is intended to promote or facilitate the use of the Welsh language, or to work towards ensuring that the Welsh language is treated no less favourably than the English language when that activity is carried out. A "service delivery activity" means a person delivering services to another person, or dealing with any other person in connection with delivering services to that other person, or to a third person.

Schedule 2 to the Regulations specifies **policy making standards**. Section 29 of the 2011 Measure provides that a "policy making standard" means a standard that relates to a policy decision, and is intended to secure, or to contribute to securing, that the person making the policy decision considers one or more of the following—

- (a) what effects, if any, (whether positive or adverse) the policy decision would have on opportunities for people to use the Welsh language, or on treating the Welsh language no less favourably than the English language;
- (b) how the decision could be made so that the decision has positive effects, or increased positive effects, on opportunities for people to use the Welsh language, or on treating the Welsh language no less favourably than the English language;
- (c) how the decision could be made so that the decision does not have adverse effects, or has decreased adverse effects, on opportunities for other persons to use the Welsh language, or on treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Schedule 3 to the Regulations specifies **operational standards**. Section 30 of the 2011 Measure provides that an "operational standard" means a standard that relates to the functions, or a business or other undertaking ("relevant activities") of a person ("A"), that is intended to promote or facilitate the use of the Welsh language—

- (a) by A in carrying out A's relevant activities,
- (b) by A and another person in dealings between them in connection with A's relevant activities, or
- (c) by a person other than A in carrying out activities for the purposes of, or in connection with, A's relevant activities.

Mae **Atodlen 4** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau cadw cofnodion**. Mae adran 32 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon cadw cofnodion" yw safon sy'n ymwneud â chadw cofnodion ynghylch safonau penodedig eraill, cofnodion ynghylch cwynion mewn perthynas â chydymffurfedd â safonau penodedig eraill, neu gofnodion ynghylch cwynion eraill sy'n ymwneud â'r Gymraeg.

Mae **Atodlen 5** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau sy'n ymdrin â materion atodol**. Mae'r rhain yn fathau penodol o safonau cyflenwi gwasanaethau, safonau llunio polisi, safonau gweithredu a safonau cadw cofnodion sy'n ymdrin â'r materion y cyfeirir atynt yn adran 27(4) o Fesur 2011 (sy'n atodol i'r materion hynny yr ymdrinnir â hwy yn Atodlenni 1 i 4).

Mae rheoliad 4 o'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015 (O.S. 2015/996) (Cy. 68) er mwyn ei gwneud yn glir nad yw gwasanaethau a gweithgareddau penodol a ddarperir neu a gyflawnir ar ran Gweinidogion Cymru gan gyrff penodol yn ddarostyngedig i safonau Gweinidogion Cymru. Yn hytrach, y safonau a wneir yn benodol gymwys i'r corff sy'n darparu'r gwasanaethau hynny neu'n cyflawni'r gweithgareddau hynny fydd yn gymwys.

Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Aseidiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn. O ganlyniad, lluniwyd asesiad effaith rheoleiddiol o'r costau a'r manteision sy'n debygol o ddeillio o gydymffurfio â'r Rheoliadau hyn. Gellir cael copi oddi wrth: Uned y Gymraeg, Llywodraeth Cymru, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ.

Schedule 4 to the Regulations specifies **record keeping standards**. Section 32 of the 2011 Measure provides that a "record keeping standard" is a standard relating to the keeping of records about other specified standards, records about complaints concerning compliance with other specified standards, or records about other complaints concerning the Welsh language.

Schedule 5 to the Regulations specifies **standards that deal with supplementary matters**. These are specific forms of service delivery standards, policy making standards, operational standards and record keeping standards that deal with the matters referred to in section 27(4) of the 2011 Measure (which are supplementary to the matters dealt with in Schedules 1 to 4).

Regulation 4 of these Regulations makes an amendment to the Welsh Language Standards (No. 1) Regulations 2015 (S.I. 2015/996 (W. 68)) in order to make it clear that certain services and activities that are provided or carried out on behalf of the Welsh Ministers by certain bodies are not subject to the Welsh Ministers' standards. Instead the standards made specifically applicable to the body that provides those services or carries out those activities will apply.

The Welsh Ministers' Code of Practice on the carrying out of Regulatory Impact Assessments was considered in relation to these Regulations. As a result, a regulatory impact assessment has been prepared as to the likely costs and benefits of complying with these Regulations. A copy can be obtained from the Welsh Language Unit, Welsh Government, Cathays Park, Cardiff, CF10 3NQ.

2016 Rhif 406 (Cy. 126)

2016 No. 406 (W. 126)

Y GYMRAEG

WELSH LANGUAGE

**Rheoliadau Safonau'r Gymraeg
(Rhif 5) 2016**

**The Welsh Language Standards
(No. 5) Regulations 2016**

Gwnaed 15 Mawrth 2016
Yn dod i rym 22 Mawrth 2016

Made 15 March 2016
Coming into force 22 March 2016

Mae Gweinidogion Cymru, drwy arfer y pwerau a roddwyd iddynt gan adrannau 26, 27, 39 a 150(5) o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011(1), ac wedi cael cymeradwyaeth Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn unol ag adran 150(2) o'r Mesur hwnnw, yn gwneud y Rheoliadau a ganlyn:

The Welsh Ministers, in exercise of the powers conferred upon them by sections 26, 27, 39 and 150(5) of the Welsh Language (Wales) Measure 2011(1), having received the approval of the National Assembly for Wales in accordance with section 150(2) of that Measure, make the following Regulations:

Enwi, cychwyn, cymhwyso a dehongli

Title, commencement, application and interpretation

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 5) 2016.

1.—(1) The title of these Regulations is the Welsh Language Standards (No. 5) Regulations 2016.

(2) Daw'r Rheoliadau hyn i rym ar 22 Mawrth 2016.

(2) These Regulations come into force on 22 March 2016.

(3) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys o ran Cymru.

(3) These Regulations apply in relation to Wales.

(4) Yn y Rheoliadau hyn—

(4) In these Regulations—

ystyr “aelod o staff” (“*member of staff*”) yw cyflogai i gorff, unigolyn sy'n gweithio i gorff ond nid person sydd wedi ei benodi i gorff gan gyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol, Gweinidogion Cymru, un o Weinidogion y Goron neu Ei Mawrhydi (a rhaid dehongli “staff” (“*staff*”) yn unol â hynny);

a “body” (“*corff*”) means a person listed in Schedule 6;

an “individual” (“*unigolyn*”) means a member of the public;

ystyr “corff” (“*body*”) yw person a restrir yn Atodlen 6;

a “member of staff” (“*aelod o staff*”) means an employee of a body, an individual working for a body but not a person appointed to a body by a county council or county borough council, the Welsh Ministers, a Minister of the Crown or Her Majesty (and “staff” (“*staff*”) must be construed accordingly).

ystyr “unigolyn” (“*individual*”) yw aelod o'r cyhoedd.

(5) At ddibenion y Rheoliadau hyn, mae cyfeiriadau at gyflogai i gorff yn cynnwys cwnstabl, cwnstabl arbennig a chadét heddlu sy'n gweithio i gorff.

(6) Yn y Rheoliadau hyn—

- (a) mae cyfeiriadau at unrhyw weithgaredd sy'n cael ei gyflawni gan gorff, neu at unrhyw wasanaeth sy'n cael ei ddarparu gan gorff, i'w darllen fel pe baent yn cynnwys cyfeiriad at y gweithgaredd hwnnw yn cael ei gyflawni ar ran y corff, neu at y gwasanaeth hwnnw yn cael ei ddarparu ar ran y corff, gan drydydd parti o dan drefniadau a wneir rhwng y trydydd parti a'r corff;
- (b) yn unol â hynny, oni bai bod hysbysiad cydymffurfio yn darparu i'r gwrthwyneb, bydd corff wedi methu â chydymffurfio â safon mewn cysylltiad â gweithgaredd y mae wedi trefnu iddo gael ei gyflawni, neu wasanaeth y mae wedi trefnu iddo gael ei ddarparu, gan drydydd parti os nad yw'r gweithgaredd hwnnw neu'r gwasanaeth hwnnw wedi ei gyflawni neu ei ddarparu yn unol â'r safon.

(7) Nid oes dim byd yn y Rheoliadau hyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â safon mewn cysylltiad â gweithgaredd a gyflawnir ganddo neu wasanaeth a ddarperir ganddo pan fo'n cyflawni'r gweithgaredd hwnnw neu'n darparu'r gwasanaeth hwnnw ar ran trydydd parti o dan drefniadau a wneir rhyngddo ef a'r trydydd parti.

Safonau a bennir

2.—(1) Yn Atodlen 1—

- (a) mae Rhan 1 yn pennu safonau cyflenwi gwasanaethau;
- (b) mae Rhan 2 yn darparu bod rhaid i hysbysiad cydymffurfio ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â safonau penodol a bennir yn Rhan 1 os yw wedi ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â safonau penodol eraill;
- (c) mae Rhan 3 yn diffinio nifer o eiriau ac ymadroddion.

(2) Yn Atodlen 2—

- (a) mae Rhan 1 yn pennu safonau llunio polisi;
- (b) mae Rhan 2 yn diffinio nifer o eiriau ac ymadroddion.

(5) For the purposes of these Regulations references to an employee of a body includes a constable, a special constable and a police cadet working for a body.

(6) In these Regulations—

- (a) references to any activity being carried out by a body, or to any service being provided by a body, are to be read as including a reference to that activity being carried out on the body's behalf or to that service being provided on the body's behalf by a third party under arrangements made between the third party and the body;
- (b) accordingly, unless a compliance notice provides to the contrary, a body will have failed to comply with a standard in respect of an activity or service it has arranged to be carried out or provided by a third party if that activity or service has not been carried out or provided in accordance with the standard.

(7) Nothing in these Regulations requires a body to comply with a standard in respect of an activity carried out by it or a service provided by it where it is carrying out that activity or providing that service on behalf of a third party under arrangements made between it and the third party.

Standards specified

2.—(1) In Schedule 1—

- (a) Part 1 specifies service delivery standards;
- (b) Part 2 provides that a compliance notice must require a body to comply with certain standards specified in Part 1 if it has required the body to comply with certain other standards;
- (c) Part 3 defines a number of words and expressions.

(2) In Schedule 2—

- (a) Part 1 specifies policy making standards;
- (b) Part 2 defines a number of words and expressions.

(3) Yn Atodlen 3—

- (a) mae Rhan 1 yn pennu safonau gweithredu;
- (b) mae Rhan 2 yn darparu bod rhaid i hysbysiad cydymffurfio ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â safonau penodol a bennir yn Rhan 1 os yw wedi ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â safonau penodol eraill;
- (c) mae Rhan 3 yn diffinio nifer o eiriau ac ymadroddion.

(4) Yn Atodlen 4—

- (a) mae Rhan 1 yn pennu safonau cadw cofnodion;
- (b) mae Rhan 2 yn diffinio nifer o eiriau ac ymadroddion.

(5) Mae Atodlen 5 yn pennu safonau sy'n ymdrin â materion sy'n atodol i'r materion yr ymdrinnir â hwy yn y safonau a bennir yn Atodlenni 1 i 4 ac, yn benodol—

- (a) mae Rhan 1 yn pennu safonau cyflenwi gwasanaethau sy'n ymdrin â materion atodol;
- (b) mae Rhan 2 yn pennu safonau llunio polisi sy'n ymdrin â materion atodol;
- (c) mae Rhan 3 yn pennu safonau gweithredu sy'n ymdrin â materion atodol;
- (ch) mae Rhan 4 yn pennu safonau cadw cofnodion sy'n ymdrin â materion atodol;
- (d) mae Rhan 5 yn gwneud darpariaeth ynghylch dehongli'r safonau atodol;
- (dd) mae Rhan 6 yn gwneud darpariaeth atodol.

Safonau sy'n benodol gymwys

3. Mae Gweinidogion Cymru yn awdurdodi Comisiynydd y Gymraeg i roi hysbysiad cydymffurfio i'r personau a restrir yn Atodlen 6 sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r safonau a bennir o dan reoliad 2 ac Atodlenni 1 i 5.

Diwygio Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015

4.—(1) Mae Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015(1) wedi eu diwygio yn unol â pharagraff (2).

(2) Yn Rhan 3 o Atodlen 1 ar ôl paragraff 24 mewnosoder—

(3) In Schedule 3—

- (a) Part 1 specifies operational standards;
- (b) Part 2 provides that a compliance notice must require a body to comply with certain standards specified in Part 1 if it has required the body to comply with certain other standards;
- (c) Part 3 defines a number of words and expressions.

(4) In Schedule 4—

- (a) Part 1 specifies record keeping standards;
- (b) Part 2 defines a number of words and expressions.

(5) Schedule 5 specifies standards that deal with matters which are supplementary to the matters dealt with in the standards specified in Schedules 1 to 4 and, in particular—

- (a) Part 1 specifies service delivery standards that deal with supplementary matters;
- (b) Part 2 specifies policy making standards that deal with supplementary matters;
- (c) Part 3 specifies operational standards that deal with supplementary matters;
- (ch) Part 4 specifies record keeping standards that deal with supplementary matters;
- (d) Part 5 makes provision about interpreting the supplementary standards;
- (dd) Part 6 makes supplementary provision.

Standards that are specifically applicable

3. The Welsh Ministers authorise the Welsh Language Commissioner to give a compliance notice to the persons listed in Schedule 6 requiring them to comply with any of the standards specified under regulation 2 and Schedules 1 to 5.

Amendment to the Welsh Language Standards (No. 1) Regulations 2015

4.—(1) The Welsh Language Standards (No. 1) Regulations 2015(1) are amended in accordance with paragraph (2).

(2) In Part 3 of Schedule 1 after paragraph 24 insert—

(1) O.S. 2015/996 (Cy. 68).

(1) S.I. 2015/996 (W. 68).

“24A

Nid yw'n ofynnol i gorff gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r safonau mewn cysylltiad â gweithgaredd neu wasanaeth pan fo'r gweithgaredd hwnnw'n cael ei gyflawni neu'r gwasanaeth hwnnw'n cael ei ddarparu o ganlyniad i orchymyn o dan adran 98 o Ddeddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009(1).”

“24A

A body is not required to comply with any of the standards in respect of an activity or a service where that activity is carried out or that service is provided as a result of an order under section 98 of the Marine and Coastal Access Act 2009(1).”

Carwyn Jones

Prif Weinidog Cymru
15 Mawrth 2016

First Minister of Wales
15 March 2016

(1) 2009 p. 23.

(1) 2009 c. 23.

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Service delivery standards

RHAN 1

Y SAFONAU

PART 1

THE STANDARDS

1	<p>Safonau ynghylch gohebiaeth a anfonir gan gorff</p> <p><i>(1) Pan fo corff yn ateb gohebiaeth</i></p> <p>Safon 1: Os byddwch yn cael unrhyw ohebiaeth yn Gymraeg oddi wrth berson, rhaid ichi ateb yn Gymraeg (os oes angen ateb), oni bai bod y person wedi dweud nad oes angen ateb yn Gymraeg.</p> <p><i>(2) Pan fo corff yn gohebu</i></p> <p><i>(a) Pan fo corff yn gohebu ag unigolyn</i></p> <p>Safon 2: Pan fyddwch yn gohebu ag unigolyn (“A”) am y tro cyntaf, rhaid ichi ofyn i A a yw’n dymuno cael gohebiaeth oddi wrthy ch yn Gymraeg, ac os yw A yn ymateb i ddweud ei fod yn dymuno hynny rhaid ichi—</p> <p>(a) cadw cofnod o ddymuniad A,</p> <p>(b) gohebu yn Gymraeg ag A wrth ohebu ag A o hynny ymlaen, ac</p> <p>(c) anfon unrhyw ffurflenni y byddwch yn eu hanfon at A o hynny ymlaen yn Gymraeg.</p> <p><i>(b) Pan fo corff yn gohebu â mwy nag un aelod o’r un aelwyd</i></p> <p>Safon 3: Pan fyddwch yn anfon gohebiaeth a gyfeirir at ddau unigolyn sy’n aelodau o’r un aelwyd (er enghraifft, rhieni plentyn) am y tro cyntaf, rhaid ichi ofyn i’r</p>	1	<p>Standards relating to correspondence sent by a body</p> <p><i>(1) When a body replies to correspondence</i></p> <p>Standard 1: If you receive correspondence from a person in Welsh you must reply in Welsh (if an answer is required), unless the person has indicated that there is no need to reply in Welsh.</p> <p><i>(2) When a body initiates correspondence</i></p> <p><i>(a) When a body corresponds with an individual</i></p> <p>Standard 2: When you correspond with an individual (“A”) for the first time, you must ask A whether A wishes to receive correspondence from you in Welsh, and if A responds to say that A wishes to receive correspondence in Welsh you must—</p> <p>(a) keep a record of A’s wish,</p> <p>(b) correspond with A in Welsh when corresponding with A from then onwards, and</p> <p>(c) send any forms you send to A from then onwards in Welsh.</p> <p><i>(b) When a body corresponds with more than one member of the same household</i></p> <p>Standard 3: When you send correspondence addressed to two individuals who are members of the same household (for example, the parents of a child) for the first time, you must ask them whether</p>
----------	---	----------	--

unigolion hynny a ydynt yn dymuno cael gohebiaeth oddi wrthyich yn Gymraeg, ac os—

- (a) yw'r ddau unigolyn yn ymateb i ddweud eu bod yn dymuno hynny, rhaid ichi gadw cofnod o'u dymuniad, a gohebu yn Gymraeg o hynny ymlaen pan fyddwch yn anfon gohebiaeth a gyfeirir at y ddau unigolyn hynny;
- (b) yw un o'r unigolion (ond nid y ddau) yn ymateb i ddweud ei fod yn dymuno hynny, rhaid ichi gadw cofnod o'i ddymuniad, a darparu fersiwn Gymraeg o ohebiaeth o hynny ymlaen pan fyddwch yn anfon gohebiaeth a gyfeirir at y ddau unigolyn hynny.

(c) Pan fo corff yn gohebu â sawl person (er enghraifft, pan fydd yn anfon cylchlythyr, neu'n anfon yr un llythyr at nifer o gartrefi)

Safon 4:

Pan fyddwch yn anfon yr un ohebiaeth at nifer o bersonau, rhaid ichi anfon fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth ar yr un pryd ag y byddwch yn anfon unrhyw fersiwn Saesneg ohoni.

(3) Safonau cyffredinol ynghylch gohebu

Safon 5:

Os nad ydych yn gwybod a yw person yn dymuno cael gohebiaeth oddi wrthyich yn Gymraeg rhaid ichi ddarparu fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth pan fyddwch yn gohebu â'r person hwnnw.

Safon 6:

Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, rhaid ichi beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg (er enghraifft, os yw'r fersiwn Saesneg wedi ei llofnodi,

they wish to receive correspondence from you in Welsh; and if—

- (a) both individuals respond to say that they wish to receive correspondence in Welsh, you must keep a record of that wish and correspond in Welsh from then onwards when sending correspondence addressed to both of those individuals;
- (b) one (but not both) of the individuals responds to say that he or she wishes to receive correspondence in Welsh, you must keep a record of that wish and provide a Welsh language version of correspondence from then onwards when sending correspondence addressed to both of those individuals.

(c) When a body corresponds with several persons (for example, when it sends a circular, or sends the same letter to a number of homes)

Standard 4:

When you send the same correspondence to several persons, you must send a Welsh language version of the correspondence at the same time as you send any English language version.

(3) General standards relating to correspondence

Standard 5:

If you don't know whether a person wishes to receive correspondence from you in Welsh, when you correspond with that person you must provide a Welsh language version of the correspondence.

Standard 6:

If you produce a Welsh language version and a corresponding English language version of correspondence, you must not treat the Welsh language version less favourably than the English language version (for example, if

neu os oes manylion cyswllt wedi eu darparu ar y fersiwn Saesneg, rhaid i'r fersiwn Gymraeg gael ei thrin yn yr un modd).

the English version is signed, or if contact details are provided on the English version, then the Welsh version must be treated in the same way).

Safon 7:

Rhaid ichi ddatgan—

- (a) mewn gohebiaeth, a
- (b) mewn cyhoeddiadau a hysbysiadau sy'n gwahodd personau i anfon ymateb neu i anfon gohebiaeth atoch,

eich bod yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg, y byddwch yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg, ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Standard 7:

You must state —

- (a) in correspondence, and
- (b) in publications and notices that invite persons to respond to you or to correspond with you,

that you welcome receiving correspondence in Welsh, that you will respond to correspondence in Welsh, and that corresponding in Welsh will not lead to delay.

2

Safonau ynghylch galwadau ffôn i gorff ac oddi wrth gorff

(1) Galwadau ffôn i brif rif ffôn y corff ac i unrhyw linellau cymorth neu ganolfannau galwadau

2

Standards relating to telephone calls made and received by a body

(1) Telephone calls made to a body's main contact number and to any helplines or call centres

Safon 8:

Pan fydd person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi gyfarch y person yn Gymraeg.

Standard 8:

When a person contacts you on your main telephone number (or numbers), or on any helpline numbers or call centre numbers, you must greet the person in Welsh.

Safon 9:

Pan fydd person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi roi gwybod i'r person bod gwasanaeth Cymraeg ar gael.

Standard 9:

When a person contacts you on your main telephone number (or numbers), or on any helpline numbers or call centre numbers, you must inform the person that a Welsh language service is available.

Safon 10:

Pan fo person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg yn ei chyfanrwydd os yw'r person yn dymuno hynny (gan drosglwyddo'r alwad i aelod o staff sy'n gallu delio â'r alwad yn Gymraeg os yw hynny'n angenrheidiol).

Standard 10:

When a person contacts you on your main telephone number (or numbers), or on any helpline numbers or call centre numbers, you must deal with the call in Welsh in its entirety if that is the person's wish (where necessary by transferring the call to a member of staff who is able to deal with the call in Welsh).

Safon 11:	<p>Pan fo person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg os yw'r person yn dymuno hynny—</p> <p>(a) hyd nes ei bod yn angenrheidiol trosglwyddo'r alwad i aelod o staff nad yw'n siarad Cymraeg sy'n gallu darparu gwasanaeth ar bwnc penodol; a</p> <p>(b) hyd nes nad oes aelod o staff sy'n siarad Cymraeg ar gael i ddarparu gwasanaeth ar y pwnc penodol hwnnw.</p>	Standard 11:	<p>When a person contacts you on your main telephone number (or numbers), or on any helpline numbers or call centre numbers, you must deal with the call in Welsh if that is the person's wish until such point as —</p> <p>(a) it is necessary to transfer the call to a member of staff who does not speak Welsh who can provide a service on a specific subject matter; and</p> <p>(b) no Welsh speaking member of staff is available to provide a service on that specific subject matter.</p>
Safon 12:	<p>Pan fyddwch yn hysbysebu rhifau ffôn, llinellau cymorth neu wasanaethau canolfannau galwadau, rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.</p>	Standard 12:	<p>When you advertise telephone numbers, helpline numbers or call centre services, you must not treat the Welsh language less favourably than the English language.</p>
Safon 13:	<p>Os byddwch yn cynnig gwasanaeth Cymraeg ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid i rif ffôn y gwasanaeth Cymraeg fod yr un peth â rhif ffôn y gwasanaeth Saesneg cyfatebol.</p>	Standard 13:	<p>If you offer a Welsh language service on your main telephone number (or numbers), on any helpline numbers or call centre numbers, the telephone number for the Welsh language service must be the same as for the corresponding English language service.</p>
Safon 14:	<p>Pan fyddwch yn cyhoeddi eich prif rif ffôn, neu unrhyw rifau sydd gennych ar gyfer llinellau cymorth neu wasanaethau canolfannau galwadau, rhaid ichi nodi (yn Gymraeg) eich bod yn croesawu galwadau yn Gymraeg.</p>	Standard 14:	<p>When you publish your main telephone number, or any helpline numbers or call centre service numbers, you must state (in Welsh) that you welcome calls in Welsh.</p>
Safon 15:	<p>Os oes gennych ddangosyddion perfformiad ar gyfer delio â galwadau ffôn, rhaid ichi sicrhau nad yw'r dangosyddion perfformiad hynny yn trin galwadau ffôn a wneir yn Gymraeg yn llai ffafriol na galwadau a wneir yn Saesneg.</p>	Standard 15:	<p>If you have performance indicators for dealing with telephone calls, you must ensure that those performance indicators do not treat telephone calls made in Welsh any less favourably than calls made in English.</p>

Safon 16:	Rhaid i'ch prif wasanaeth (neu wasanaethau) ateb galwadau ffôn roi gwybod i bersonau sy'n galw, yn Gymraeg, fod modd gadael neges yn Gymraeg.	Standard 16:	Your main telephone call answering service (or services) must inform persons calling, in Welsh, that they can leave a message in Welsh.
Safon 17:	Pan na fo gwasanaeth Cymraeg ar gael ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi roi gwybod i'r personau sy'n galw (pa un ai drwy gyfrwng neges wedi ei hawtomeiddio neu fel arall) pryd y bydd gwasanaeth Cymraeg ar gael. <i>(2) Galwadau ffôn i adrannau, ac i aelodau o staff corff</i>	Standard 17:	When there is no Welsh language service available on your main telephone number (or numbers), or on any helpline numbers or call centre numbers, you must inform persons calling in Welsh (by way of an automated message or otherwise), when a Welsh language service will be available. <i>(2) Telephone calls made to departments and to members of a body's staff</i>
Safon 18:	Os bydd person yn cysylltu ag un o'ch adrannau ar rif ffôn llinell uniongyrchol (gan gynnwys ar rifau llinell uniongyrchol aelodau staff), a bod y person hwnnw'n dymuno cael gwasanaeth Cymraeg, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg yn ei chyfanrwydd (os yw'n angenrheidiol drwy drosglwyddo'r alwad i aelod o staff sy'n gallu delio â'r alwad yn Gymraeg).	Standard 18:	If a person contacts one of your departments on a direct line telephone number (including on staff members' direct line numbers), and that person wishes to receive a service in Welsh, you must deal with the call in Welsh in its entirety (if necessary by transferring the call to a member of staff who is able to deal with the call in Welsh).
Safon 19:	Os bydd person yn cysylltu ag un o'ch adrannau ar rif ffôn llinell uniongyrchol (gan gynnwys ar rifau llinell uniongyrchol aelodau staff), a bod y person hwnnw'n dymuno cael gwasanaeth Cymraeg, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg— (a) hyd nes ei bod yn angenrheidiol trosglwyddo'r alwad i aelod o staff nad yw'n siarad Cymraeg sy'n gallu darparu gwasanaeth ar bwnc penodol; a (b) hyd nes nad oes aelod o staff sy'n siarad Cymraeg ar gael i ddarparu gwasanaeth ar y pwnc penodol hwnnw.	Standard 19:	If a person contacts one of your departments on a direct line telephone number (including on staff members' direct line numbers), and that person wishes to receive a service in Welsh, you must deal with the call in Welsh until such point as — (a) it is necessary to transfer the call to a member of staff who does not speak Welsh who can provide a service on a specific subject matter; and (b) no Welsh speaking member of staff is available to provide a service on that specific subject matter.

Safon 20:	<p>Pan fydd person yn cysylltu â chi ar rif llinell uniongyrchol (pa un ai ar rif llinell uniongyrchol adran neu ar rif llinell uniongyrchol aelod o staff), rhaid ichi sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth gyfarch y person.</p> <p><i>(3) Galwadau ffôn a wneir gan gorff</i></p>	Standard 20:	<p>When a person contacts you on a direct line number (whether on a department's direct line number or on the direct line number of a member of staff), you must ensure that, when greeting the person, the Welsh language is not treated less favourably than the English language.</p> <p><i>(3) Telephone calls made by a body</i></p>
Safon 21:	<p>Pan fyddwch yn ffonio unigolyn ("A") am y tro cyntaf, rhaid ichi ofyn i A a yw'n dymuno cael galwadau ffôn oddi wrthyich yn Gymraeg, ac os yw A yn ymateb i ddweud ei fod yn dymuno hynny, rhaid ichi gadw cofnod o'i ddymuniad, a chynnal galwadau ffôn a wneir i A o hynny ymlaen yn Gymraeg.</p> <p><i>(4) Corff yn delio â galwadau ffôn drwy system wedi ei hawtomeiddio</i></p>	Standard 21:	<p>When you telephone an individual ("A") for the first time you must ask A whether A wishes to receive telephone calls from you in Welsh, and if A responds to say that A wishes to receive telephone calls in Welsh you must keep a record of that wish, and conduct telephone calls made to A from then onwards in Welsh.</p> <p><i>(4) A body dealing with telephone calls using an automated system</i></p>
Safon 22:	<p>Rhaid i unrhyw system ffôn wedi ei hawtomeiddio sydd gennyhch ddarparu'r gwasanaeth cyfan wedi ei awtomeiddio yn Gymraeg.</p>	Standard 22:	<p>Any automated telephone systems that you have must provide the complete automated service in Welsh.</p>
3	<p>Safonau ynghylch cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol</p> <p><i>(1) Cyfarfodydd rhwng corff ac un person gwahoddedig arall</i></p>	3	<p>Standards relating to a body holding meetings that are not open to the general public</p> <p><i>(1) Meetings between a body and one other invited person</i></p>
Safon 23:	<p>Os byddwch yn gwahodd un person ("P") yn unig i gyfarfod, rhaid ichi gynnig cynnal y cyfarfod yn Gymraeg; ac os yw P yn eich hysbysu ei fod yn dymuno i'r cyfarfod gael ei gynnal yn Gymraeg, rhaid ichi gynnal y cyfarfod hwnnw yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).</p>	Standard 23:	<p>If you invite one person only ("P") to a meeting, you must offer to conduct the meeting in Welsh; and if P informs you that P wishes for the meeting to be conducted in Welsh, you must conduct the meeting in Welsh (without the assistance of a simultaneous or consecutive translation service).</p>

Safon 24:	Os byddwch yn gwahodd un person (“P”) yn unig i gyfarfod, rhaid ichi ofyn i P a fyddai’n dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y cyfarfod, a hysbysu P y byddwch, os oes angen, yn darparu gwasanaeth cyfieithu o’r Gymraeg i’r Saesneg at y diben hwnnw.	Standard 24:	If you invite one person only (“P”) to a meeting you must ask P whether P wishes to use the Welsh language at the meeting, and inform P that you will, if necessary, provide a translation service from Welsh to English for that purpose.
Safon 24A:	Os byddwch wedi gwahodd un person (“P”) yn unig i gyfarfod, a bod P wedi eich hysbysu ei fod yn dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o’r Gymraeg i’r Saesneg ar gael yn y cyfarfod (oni bai eich bod yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).	Standard 24A:	If you have invited one person only (“P”) to a meeting and P has informed you that P wishes to use the Welsh language at the meeting, you must arrange for a simultaneous translation service from Welsh to English to be available at the meeting (unless you conduct the meeting in Welsh without the assistance of a translation service).
Safon 24B:	Os byddwch wedi gwahodd un person (“P”) yn unig i gyfarfod, a bod P wedi eich hysbysu ei fod yn dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu olynol o’r Gymraeg i’r Saesneg ar gael yn y cyfarfod (oni bai eich bod yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).	Standard 24B:	If you have invited one person only (“P”) to a meeting and P has informed you that P wishes to use the Welsh language at the meeting, you must arrange for a consecutive translation service from Welsh to English to be available at the meeting (unless you conduct the meeting in Welsh without the assistance of a translation service).
	<i>(2) Cyfarfodydd rhwng corff a mwy nag un person gwahoddedig</i>		<i>(2) Meetings between a body and more than one invited person</i>
Safon 25:	Os byddwch yn gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, rhaid ichi ofyn i bob person a yw’n dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y cyfarfod.	Standard 25:	If you invite more than one person to a meeting, you must ask each person whether they wish to use the Welsh language at the meeting.
Safon 25A:	Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod o leiaf 10% (ond llai na 100%) o’r gwahoddedigion wedi eich hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o’r Gymraeg i’r Saesneg ar gael yn y cyfarfod.	Standard 25A:	If you have invited more than one person to a meeting, and at least 10% (but less than 100%) of the persons invited have informed you that they wish to use the Welsh language at the meeting, you must arrange for a simultaneous translation service from Welsh to English to be available at the meeting.

Safon 25B:	Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod o leiaf 20% (ond llai na 100%) o'r gwahoddedigion wedi eich hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod.	Standard 25B:	If you have invited more than one person to a meeting, and at least 20% (but less than 100%) of the persons invited have informed you that they wish to use the Welsh language at the meeting, you must arrange for a simultaneous translation service from Welsh to English to be available at the meeting.
Safon 25C:	Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod o leiaf 30% (ond llai na 100%) o'r gwahoddedigion wedi eich hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod.	Standard 25C:	If you have invited more than one person to a meeting, and at least 30% (but less than 100%) of the persons invited have informed you that they wish to use the Welsh language at the meeting, you must arrange for a simultaneous translation service from Welsh to English to be available at the meeting.
Safon 25CH:	Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod pawb a gafodd wahoddiad wedi eich hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi gynnal y cyfarfod yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).	Standard 25CH:	If you have invited more than one person to a meeting, and all of the persons invited have informed you that they wish to use the Welsh language at the meeting, you must conduct the meeting in Welsh (without the assistance of a simultaneous or consecutive translation service).
Safon 25D:	Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod pawb a gafodd wahoddiad wedi eich hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod (os nad ydych yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).	Standard 25D:	If you have invited more than one person to a meeting, and all of the persons invited have informed you that they wish to use the Welsh language at the meeting, you must arrange for a simultaneous translation service from Welsh to English to be available at the meeting (unless you conduct the meeting in Welsh without the assistance of a translation service).
4	Safonau ynghylch corff yn cynnal cyfweiliadau nad ydynt yn agored i'r cyhoedd <i>(1) Cyfweiliadau rhwng corff a pherson</i>	4	Standards relating to a body holding interviews that are not open to the general public <i>(1) Interviews between a body and a person</i>

Safon 26

Os byddwch yn gwahodd person (“P”) i gyfweliad neu os byddwch yn ei gwneud yn ofynnol iddo fynd i gyfweliad—

(a) er mwyn eich cynorthwyo gydag ymholiad (er enghraifft fel tyst i ddigwyddiad); neu

(b) os yw P wedi ei arestio

rhaid ichi ofyn i P a yw’n dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y cyfweliad, a hysbysu P y byddwch, os oes angen, yn darparu gwasanaeth cyfieithu o’r Gymraeg i’r Saesneg at y diben hwnnw.

Safon 26A

Os byddwch wedi gwahodd person (“P”) i gyfweliad neu os byddwch wedi ei gwneud yn ofynnol iddo fynd i gyfweliad—

(a) er mwyn eich cynorthwyo gydag ymholiad (er enghraifft fel tyst i ddigwyddiad); neu

(b) os yw P wedi ei arestio

a bod P wedi eich hysbysu ei fod yn dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y cyfweliad, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o’r Gymraeg i’r Saesneg ar gael yn y cyfweliad (oni bai eich bod yn cynnal y cyfweliad yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).

Safon 26B

Os byddwch wedi gwahodd person (“P”) i gyfweliad neu os byddwch wedi ei gwneud yn ofynnol iddo fynd i gyfweliad—

(a) er mwyn eich cynorthwyo gydag ymholiad (er enghraifft fel tyst i ddigwyddiad); neu

(b) os yw P wedi ei arestio

a bod P wedi eich hysbysu ei fod yn dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y cyfweliad, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu olynol o’r Gymraeg i’r Saesneg ar gael yn y cyfweliad (oni bai eich bod

Standard 26:

If you invite or require a person (“P”) to attend an interview—

(a) to assist you with an enquiry (for example as a witness to an event); or

(b) if P has been arrested

you must ask P whether P wishes to use the Welsh language at the interview, and inform P that you will, if necessary, provide a translation service from Welsh to English for that purpose.

Standard 26A:

If you have invited or required a person (“P”) to attend an interview—

(a) to assist you with an enquiry (for example as a witness to an event); or

(b) if P has been arrested

and P has informed you that P wishes to use the Welsh language at the interview, you must arrange for a simultaneous translation service from Welsh to English to be available at the interview (unless you conduct the interview in Welsh without the assistance of a translation service).

Standard 26B:

If you invited or required a person (“P”) to attend an interview—

(a) to assist you with an enquiry (for example as a witness to an event); or

(b) if P has been arrested

and P has informed you that P wishes to use the Welsh language at the interview, you must arrange for a consecutive translation service from Welsh to English to be available at the interview

yn cynnal y cyfweiliad yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).

(2) Cyfweiliadau rhwng corff a mwy nag un person

Safon 27

Os byddwch yn gwahodd mwy nag un person i gyfweiliad neu os byddwch yn ei gwneud yn ofynnol iddynt fynd i gyfweiliad—

- (a) er mwyn eich cynorthwyo gydag ymholiad (er enghraifft fel tyst i ddigwyddiad); neu
- (b) os yw un neu ragor o'r personau hynny wedi ei arestio

rhaid ichi ofyn i bob person a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad, a'i hysbysu y byddwch, os oes angen, yn darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw.

Safon 27A

Os byddwch yn gwahodd mwy nag un person i gyfweiliad neu os byddwch yn ei gwneud yn ofynnol iddynt fynd i gyfweiliad—

- (a) er mwyn eich cynorthwyo gydag ymholiad (er enghraifft fel tyst i ddigwyddiad); neu
- (b) os yw un neu ragor o'r personau hynny wedi ei arestio

ac os yw un neu ragor o'r personau hynny wedi eich hysbysu ei fod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfweiliad (oni bai eich bod yn cynnal y cyfweiliad yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).

(unless you conduct the interview in Welsh without the assistance of a translation service).

(2) Interviews between a body and more than one person

Standard 27

If you invite or require more than one person to attend an interview—

- (a) to assist you with an enquiry (for example as a witness to an event); or
- (b) if one or more of those persons has been arrested

you must ask each person whether they wish to use the Welsh language at the interview, and inform them that you will, if necessary, provide a translation service from Welsh to English for that purpose.

Standard 27A

If you invite or require more than one person to attend an interview—

- (a) to assist you with an enquiry (for example as a witness to an event); or
- (b) if one or more of those persons has been arrested

and if one or more of those persons have informed you that they wish to use the Welsh language at the interview you must arrange for a simultaneous translation service from Welsh to English to be available at the interview (unless you conduct the interview in Welsh without the assistance of a translation service).

Safon 27B

Os byddwch yn gwahodd mwy nag un person i gyfweiliad neu os byddwch yn ei gwneud yn ofynnol iddynt fynd i gyfweiliad—

(a) er mwyn eich cynorthwyo gydag ymholiad (er enghraifft fel tyst i ddigwyddiad); neu

(b) os yw un neu ragor o'r personau hynny wedi ei arestio

ac os yw un neu ragor o'r personau hynny wedi eich hysbysu ei fod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu olynol o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfweiliad (oni bai eich bod yn cynnal y cyfweiliad yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).

5

Safonau ynghylch cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd

Safon 28:

Os byddwch yn trefnu cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd rhaid ichi ddatgan ar unrhyw ddeunydd sy'n ei hysbysebu, ac ar unrhyw wahoddiad iddo, bod croeso i unrhyw un sy'n bresennol ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod.

Safon 29:

Pan fyddwch yn anfon gwahoddiadau i gyfarfod yr ydych yn ei drefnu sy'n agored i'r cyhoedd rhaid ichi eu hanfon yn Gymraeg.

Standard 27B

If you invite or require more than one person to attend an interview—

(a) to assist you with an enquiry (for example as a witness to an event); or

(b) if one or more of those persons has been arrested

and if one or more of those persons have informed you that they wish to use the Welsh language at the interview you must arrange for a consecutive translation service from Welsh to English to be available at the interview (unless you conduct the interview in Welsh without the assistance of a translation service).

5

Standards relating to meetings arranged by a body that are open to the public

Standard 28:

If you arrange a meeting that is open to the public you must state on any material advertising it, and on any invitation to it, that anyone attending is welcome to use the Welsh language at the meeting.

Standard 29:

When you send invitations to a meeting that you arrange which is open to the public, you must send the invitations in Welsh.

Safon 30:	<p>Os byddwch yn gwahodd personau i siarad mewn cyfarfod yr ydych yn ei drefnu sy'n agored i'r cyhoedd rhaid ichi—</p> <p>(a) gofyn i bob person a wahoddir i siarad a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg, a</p> <p>(b) os yw'r person hwnnw (neu o leiaf un o'r personau hynny) yn eich hysbysu ei fod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw (os nad ydych yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).</p>	Standard 30:	<p>If you invite persons to speak at a meeting that you arrange which is open to the public you must —</p> <p>(a) ask each person invited to speak whether he or she wishes to use the Welsh language, and</p> <p>(b) if that person (or at least one of those persons) has informed you that he or she wishes to use the Welsh language at the meeting, provide a simultaneous translation service from Welsh to English for that purpose (unless you conduct the meeting in Welsh without a translation service).</p>
Safon 31:	<p>Os byddwch yn trefnu cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd, rhaid ichi sicrhau bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod, a rhaid ichi hysbysu'r rheini sy'n bresennol ar lafar yn Gymraeg—</p> <p>(a) bod croeso iddynt ddefnyddio'r Gymraeg, a</p> <p>(b) bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ar gael.</p>	Standard 31:	<p>If you arrange a meeting that is open to the public, you must ensure that a simultaneous translation service from Welsh to English is available at the meeting, and you must orally inform those present in Welsh —</p> <p>(a) that they are welcome to use the Welsh language, and</p> <p>(b) that a simultaneous translation service is available.</p>
Safon 32:	<p>Os byddwch yn arddangos unrhyw ddeunydd ysgrifenedig mewn cyfarfod yr ydych yn ei drefnu sy'n agored i'r cyhoedd, rhaid ichi sicrhau bod y deunydd yn cael ei arddangos yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin unrhyw destun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg.</p>	Standard 32:	<p>If you display any written material at a meeting that you arrange which is open to the public, you must ensure that the material is displayed in Welsh, and you must not treat any Welsh language text less favourably than the English language text.</p>
6	Safonau ynghylch digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir gan gorff	6	Standards relating to public events organised or funded by a body
Safon 33:	<p>Os byddwch yn trefnu digwyddiad cyhoeddus, neu'n ariannu o leiaf 50% o ddigwyddiad cyhoeddus, rhaid ichi sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth hybu'r</p>	Standard 33:	<p>If you organise a public event, or fund at least 50% of a public event, you must ensure that, in promoting the event, the Welsh language is treated no less favourably than the English language (for example, in</p>

digwyddiad (er enghraifft, o ran y ffordd y mae'r digwyddiad yn cael ei hysbysebu neu y rhoddir cyhoedduswydd i'r digwyddiad).

the way the event is advertised or publicised).

Safon 34: Os byddwch yn trefnu digwyddiad cyhoeddus, neu'n ariannu o leiaf 50% o ddigwyddiad cyhoeddus, rhaid ichi sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yn y digwyddiad (er enghraifft, mewn perthynas â gwasanaethau a gynigir i bersonau sy'n bresennol yn y digwyddiad, mewn perthynas ag arwyddion a arddangosir yn y digwyddiad, ac mewn perthynas â chyhoeddiadau sain a wneir ynddo).

Standard 34: If you organise a public event, or fund at least 50% of a public event, you must ensure that the Welsh language is treated no less favourably than the English language at the event (for example, in relation to services offered to persons attending the event, in relation to signs displayed at the event and in relation to audio announcements made at the event).

7 **Safon ynghylch cyhoedduswydd a hysbysebu gan gorff**

7 **Standard relating to a body's publicity and advertising**

Safon 35: Rhaid i unrhyw ddeunydd cyhoedduswydd neu ddeunydd hysbysebu yr ydych yn ei lunio gael ei lunio yn Gymraeg, ac os byddwch yn llunio'r deunydd yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid ichi beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.

Standard 35: Any publicity or advertising material that you produce must be produced in Welsh, and if you produce the material in Welsh and in English, you must not treat the Welsh language version less favourably than you treat the English language version.

8 **Safonau ynghylch corff yn arddangos deunydd yn gyhoeddus**

8 **Standards relating to a body displaying material in public**

Safon 36: Rhaid i unrhyw ddeunydd yr ydych yn ei arddangos yn gyhoeddus gael ei arddangos yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg o'r deunydd yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.

Standard 36: Any material that you display in public must be displayed in Welsh, and you must not treat any Welsh language version of the material less favourably than the English language version.

Safon 37: Rhaid i unrhyw ddeunydd yr ydych yn ei arddangos mewn arddangosfa gyhoeddus sydd wedi ei threfnu gennych gael ei arddangos yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg o'r deunydd yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg.

Standard 37: Any material that you display at a public exhibition organised by you must be displayed in Welsh, and you must not treat any Welsh language version of the material less favourably than you treat an English language version.

9	Safonau ynghylch corff yn llunio ac yn cyhoeddi dogfennau	9	Standards relating to a body producing and publishing documents
Safon 38:	Rhaid i unrhyw ddogfennau at ddefnydd y cyhoedd yr ydych yn eu llunio gael eu llunio yn Gymraeg.	Standard 38:	Any documents that you produce for public use must be produced in Welsh.
Safon 39:	Os byddwch yn llunio agendâu, cofnodion a phapurau eraill ar gyfer cyfarfodydd, cynadleddau neu seminarau sy'n agored i'r cyhoedd, rhaid ichi eu llunio yn Gymraeg.	Standard 39:	If you produce agendas, minutes and other papers for meetings, conferences or seminars that are open to the public, you must produce them in Welsh.
Safon 40:	Rhaid i unrhyw drwydded, hawlen neu dystysgrif yr ydych yn ei llunio gael ei llunio yn Gymraeg.	Standard 40:	Any licence, permit or certificate you produce must be produced in Welsh.
Safon 41:	Rhaid i unrhyw lyfryn, taflen, pamffled neu gerdyn yr ydych yn ei lunio neu ei llunio er mwyn darparu gwybodaeth i'r cyhoedd gael ei lunio neu ei llunio yn Gymraeg.	Standard 41:	Any brochure, leaflet, pamphlet or card that you produce in order to provide information to the public must be produced in Welsh.
Safon 42:	Os byddwch yn llunio'r dogfennau a ganlyn, a'u bod ar gael i'r cyhoedd, rhaid ichi eu llunio yn Gymraeg— <ul style="list-style-type: none"> (a) polisiau, strategaethau, adroddiadau blynyddol a chynlluniau corfforaethol; (b) canllawiau a chodau ymarfer; (c) papurau ymgynghori. 	Standard 42:	If you produce the following documents, and they are available to the public, you must produce them in Welsh — <ul style="list-style-type: none"> (a) policies, strategies, annual reports and corporate plans; (b) guidelines and codes of practice; (c) consultation papers.
Safon 43:	Rhaid i unrhyw reolau yr ydych yn eu cyhoeddi sy'n gymwys i'r cyhoedd gael eu cyhoeddi yn Gymraeg.	Standard 43:	Any rules that you publish that apply to the public must be published in Welsh.
Safon 44:	Pan fyddwch yn rhyddhau unrhyw ddatganiad i'r wasg, rhaid ichi ei ryddhau yn Gymraeg, ac os oes fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg o ddatganiad, rhaid ichi ryddhau'r ddwy fersiwn ar yr un pryd.	Standard 44:	When you issue any statement to the press you must issue it in Welsh and, if there is a Welsh language version and an English language version of a statement, you must issue both versions at the same time.

Safon 45:	Os byddwch yn llunio dogfen sydd ar gael i'r cyhoedd, a phan nad oes safon arall wedi ei gwneud yn ofynnol ichi ei llunio yn Gymraeg, rhaid ichi ei llunio yn Gymraeg— (a) os yw pwnc y ddogfen yn awgrymu y dylid ei llunio yn Gymraeg, neu (b) os yw'r gynulleidfa a ragwelir, a'u disgwyliadau, yn awgrymu y dylid llunio'r ddogfen yn Gymraeg.	Standard 45:	If you produce a document which is available to the public, and no other standard has required you to produce the document in Welsh, you must produce it in Welsh — (a) if the subject matter of the document suggests that it should be produced in Welsh, or (b) if the anticipated audience, and their expectations, suggests that the document should be produced in Welsh.
Safon 46:	Os byddwch yn llunio dogfen yn Gymraeg ac yn Saesneg (pa un ai ydynt yn fersiynau ar wahân ai peidio), rhaid ichi beidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.	Standard 46:	If you produce a document in Welsh and in English (whether separate versions or not), you must not treat any Welsh language version less favourably than you treat the English language version.
Safon 47:	Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg o ddogfen ar wahân, rhaid ichi sicrhau bod y fersiwn Saesneg yn datgan yn glir bod y ddogfen hefyd ar gael yn Gymraeg.	Standard 47:	If you produce a Welsh language version and a separate English language version of a document, you must ensure that the English language version clearly states that the document is also available in Welsh.
10	Safonau ynghylch corff yn llunio ac yn cyhoeddi ffurflenni	10	Standards relating to a body producing and publishing forms
Safon 48:	Rhaid i unrhyw ffurflen yr ydych yn ei rhoi ar gael i'r cyhoedd gael ei llunio yn Gymraeg.	Standard 48:	Any form that you make available to the public must be produced in Welsh.
Safon 48A:	Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg o ffurflen ar wahân, rhaid ichi sicrhau bod y fersiwn Saesneg yn datgan yn glir bod y ffurflen hefyd ar gael yn Gymraeg.	Standard 48A:	If you produce a Welsh language version and a separate English language version of a form, you must ensure that the English language version clearly states that the form is also available in Welsh.

Safon 48B: Os byddwch yn llunio ffurflen yn Gymraeg ac yn Saesneg (pa un ai ydynt yn fersiynau ar wahân ai peidio), rhaid ichi sicrhau nad yw'r fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg, a rhaid ichi beidio â gwahaniaethu rhyngddynt o ran unrhyw ofynion sy'n berthnasol i'r ffurflen (er enghraifft mewn perthynas ag unrhyw ddyddiad cau ar gyfer cyflwyno'r ffurflen neu mewn perthynas â'r amser a ganiateir ar gyfer ymateb i gynnwys y ffurflen).

11 Safonau ynghylch gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff

(1) Gwefannau a gyhoeddir gan gorff

Safon 49: Rhaid ichi sicrhau—

- (a) bod testun pob tudalen ar eich gwefan ar gael yn Gymraeg,
- (b) bod pob tudalen Gymraeg ar eich gwefan yn gweithredu'n llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar eich gwefan.

Safon 50: Rhaid ichi sicrhau—

- (a) bod testun hafan eich gwefan ar gael yn Gymraeg,
- (b) bod unrhyw destun Cymraeg ar hafan eich gwefan (neu, pan fo'n berthnasol, bod eich hafan Gymraeg) yn gweithredu'n llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â hafan eich gwefan.

Standard 48B: If you produce a form in Welsh and in English (whether separate versions or not), you must ensure that the Welsh language version is treated no less favourably than the English language version, and you must not differentiate between the Welsh and English versions in relation to any requirements that are relevant to the form (for example in relation to any deadline for submitting the form, or in relation to the time allowed to respond to the content of the form).

11 Standards relating to a body's websites and on-line services

(1) Websites published by a body

Standard 49: You must ensure that —

- (a) the text of each page of your website is available in Welsh,
- (b) every Welsh language page on your website is fully functional, and
- (c) the Welsh language is not treated less favourably than the English language on your website.

Standard 50: You must ensure that —

- (a) the text of the homepage of your website is available in Welsh,
- (b) any Welsh language text on your homepage (or, where relevant, your Welsh language homepage) is fully functional, and
- (c) the Welsh language is treated no less favourably than the English language in relation to the homepage of your website.

Safon 51:	Pan fyddwch yn cyhoeddi tudalen newydd ar eich gwefan neu'n diwygio tudalen, rhaid ichi sicrhau— (a) bod testun y dudalen honno ar gael yn Gymraeg, (b) bod unrhyw fersiwn Gymraeg o'r dudalen yn gweithredu'n llawn, ac (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran testun y dudalen honno.	Standard 51:	You must ensure that when you publish a new page on your website or amend a page — (a) the text of that page is available in Welsh, (b) any Welsh language version of that page is fully functional, and (c) the Welsh language is treated no less favourably than the English language in relation to that page.
Safon 52:	Os oes gennych dudalen Gymraeg ar eich gwefan sy'n cyfateb i dudalen Saesneg, rhaid ichi nodi'n glir ar y dudalen Saesneg bod y dudalen hefyd ar gael yn Gymraeg, a darparu dolen uniongyrchol at y dudalen Gymraeg ar y dudalen Saesneg gyfatebol.	Standard 52:	If you have a Welsh language web page that corresponds to an English language web page, you must state clearly on the English language web page that the page is also available in Welsh, and you must provide a direct link to the Welsh page on the corresponding English page.
Safon 53:	Rhaid ichi ddarparu'r rhyngwyneb a'r dewislenni ar bob tudalen ar eich gwefan yn Gymraeg. <i>(2) Apiau a gyhoeddir gan gorff</i>	Standard 53:	You must provide the interface and menus on every page of your website in Welsh. <i>(2) Apps published by a body</i>
Safon 54:	Rhaid i bob ap yr ydych yn ei gyhoeddi weithredu'n llawn yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran yr ap hwnnw.	Standard 54:	All apps that you publish must function fully in Welsh, and the Welsh language must be treated no less favourably than the English language in relation to that app.
12	Safonau ynghylch defnydd corff o'r cyfryngau cymdeithasol	12	Standards relating to a body's use of social media
Safon 55:	Pan fyddwch yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol, rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Standard 55:	When you use social media you must not treat the Welsh language less favourably than the English language.
Safon 56:	Os bydd person yn cysylltu â chi drwy'r cyfryngau cymdeithasol yn Gymraeg, rhaid ichi ateb yn Gymraeg (os oes angen ateb).	Standard 56:	If a person contacts you by social media in Welsh, you must reply in Welsh (if an answer is required).

13	Safon ynghylch peiriannau hunanwasanaeth	13	Standard relating to self service machines
Safon 57:	Rhaid ichi sicrhau bod unrhyw beiriannau hunanwasanaeth sydd gennych yn gweithio'n llawn yn Gymraeg, a rhaid peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â'r peiriant hwnnw.	Standard 57:	You must ensure that any self service machines that you have function fully in Welsh, and the Welsh language must be treated no less favourably than the English language in relation to that machine.
14	Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir gan gorff	14	Standards relating to signs displayed by a body
Safon 58:	Pan fyddwch yn gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd (gan gynnwys arwyddion dros dro) rhaid i unrhyw destun sy'n cael ei arddangos ar yr arwydd gael ei arddangos yn Gymraeg (pa un ai ar yr un arwydd sy'n arddangos y testun cyfatebol yn Saesneg neu ar arwydd ar wahân); ac os yw'r un testun yn cael ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid ichi beidio â thrin y testun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg.	Standard 58:	When you erect a new sign or renew a sign (including temporary signs), any text displayed on the sign must be displayed in Welsh (whether on the same sign as you display corresponding English language text or on a separate sign); and if the same text is displayed in Welsh and in English, you must not treat the Welsh language text less favourably than the English language text.
Safon 59:	Pan fyddwch yn gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd (gan gynnwys arwyddion dros dro), a bod yr arwydd hwnnw'n cyfleu yr un wybodaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg, rhaid i'r testun Cymraeg gael ei roi mewn safle fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.	Standard 59:	When you erect a new sign or renew a sign (including temporary signs) which conveys the same information in Welsh and in English, the Welsh language text must be positioned so that it is likely to be read first.
Safon 60:	Rhaid ichi sicrhau bod y testun Cymraeg ar arwyddion yn gywir o ran ystyr a mynegiant.	Standard 60:	You must ensure that the Welsh language text on signs is accurate in terms of meaning and expression.
15	Safonau ynghylch derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff	15	Standards relating to a body receiving visitors at its buildings

Safon 61:	Rhaid i unrhyw wasanaeth derbynfa yr ydych yn ei roi ar gael yn Saesneg hefyd fod ar gael yn Gymraeg, a rhaid i unrhyw berson sydd am gael gwasanaeth derbynfa Cymraeg beidio â chael ei drin yn llai ffafriol na pherson sydd am gael gwasanaeth derbynfa Saesneg.	Standard 61:	Any reception service you make available in English must also be available in Welsh, and any person who requires a Welsh language reception service must not be treated less favourably than a person who requires an English language reception service.
Safon 62:	Os byddwch yn trefnu ymweliad neu apwyntiad i berson (“P”) ymlaen llaw a fydd yn golygu y bydd P yn dod i’ch derbynfa, rhaid ichi ofyn i P a yw’n dymuno cael gwasanaeth derbynfa Cymraeg (oni bai eich bod yn gwybod eisoes a yw P yn dymuno cael y gwasanaeth hwnnw yn Gymraeg).	Standard 62:	If you arrange a visit or appointment in advance for a person (“P”) which will mean that P will come to your reception, you must ask P whether P wishes to receive a Welsh language reception service (unless you already know whether P wishes to receive that service in Welsh).
Safon 62A:	Rhaid ichi ddarparu gwasanaeth derbynfa wyneb yn wyneb Cymraeg i berson (“P”) os byddwch wedi trefnu ymweliad neu apwyntiad ymlaen llaw i P, a— (a) bod P wedi eich hysbysu ymlaen llaw ei fod yn dymuno cael gwasanaeth Cymraeg, neu (b) eich bod eisoes yn gwybod bod P yn dymuno cael y gwasanaeth yn Gymraeg.	Standard 62A:	You must provide a face to face Welsh language reception service for a person (“P”) at your reception if you have arranged a visit or appointment for P in advance and — (a) P has informed you in advance that P wishes to receive the service in Welsh, or (b) you are already aware that P wishes to receive the service in Welsh.
Safon 63:	Os nad oes gwasanaeth derbynfa wyneb yn wyneb Cymraeg ar gael gennych, rhaid ichi sicrhau bod gwasanaeth derbynfa yn Gymraeg ar gael dros ffôn yn eich derbynfa.	Standard 63:	If you have no face to face Welsh language reception service available, you must ensure that a Welsh language reception service is available over a phone in your reception.
Safon 64:	Rhaid ichi arddangos arwydd yn eich derbynfa sy’n datgan (yn Gymraeg) fod croeso i bersonau ddefnyddio’r Gymraeg yn y dderbynfa.	Standard 64:	You must display a sign in your reception which states (in Welsh) that persons are welcome to use the Welsh language at the reception.
Safon 65:	Rhaid ichi sicrhau bod staff yn y dderbynfa sy’n gallu darparu gwasanaeth derbynfa Cymraeg yn gwisgo bathodyn sy’n cyfleu hynny.	Standard 65:	You must ensure that staff at the reception who are able to provide a Welsh language reception service wear a badge to convey that.

16	Safonau ynghylch corff yn gwneud hysbysiadau	16	Standards relating to notices made by a body
Safon 66:	Rhaid i unrhyw hysbysiad yr ydych yn ei gyhoeddi neu ei arddangos gael ei gyhoeddi neu ei arddangos yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg o'r hysbysiad yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg ohono.	Standard 66:	Any notice that you publish or display must be published or displayed in Welsh, and you must not treat any Welsh language version of a notice less favourably than an English language version.
Safon 67:	Pan fyddwch yn cyhoeddi neu'n arddangos hysbysiad sy'n cynnwys y testun Cymraeg yn ogystal â'r testun Saesneg, rhaid i'r testun Cymraeg gael ei roi mewn safle fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.	Standard 67:	When you publish or display a notice that contains Welsh language text as well as English language text, the Welsh language text must be positioned so that it is likely to be read first.
17	Safonau ynghylch corff yn dyfarnu grantiau	17	Standards relating to a body awarding grants
Safon 68:	Rhaid i unrhyw ddogfennau yr ydych yn eu cyhoeddi sy'n ymwneud â cheisiadau am grant gael eu cyhoeddi yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin fersiwn Gymraeg o'r dogfennau hynny yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg ohonynt.	Standard 68:	Any documents that you publish which relate to applications for a grant must be published in Welsh, and you must not treat a Welsh language version of such documents less favourably than an English language version.
Safon 69:	Pan fyddwch yn gwahodd ceisiadau am grant, rhaid ichi ddatgan yn y gwahoddiad y caniateir i geisiadau gael eu cyflwyno yn Gymraeg ac na fydd unrhyw gais a gyflwynir yn Gymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na chais a gyflwynir yn Saesneg.	Standard 69:	When you invite applications for a grant, you must state in the invitation that applications may be submitted in Welsh and that any application submitted in Welsh will be treated no less favourably than an application submitted in English.
Safon 69A:	Rhaid ichi beidio â thrin ceisiadau am grant a gyflwynir yn Gymraeg yn llai ffafriol na cheisiadau a gyflwynir yn Saesneg (gan gynnwys, ymysg pethau eraill, mewn perthynas â'r dyddiad cau ar gyfer cael ceisiadau, ac mewn perthynas ag amseriad rhoi gwybod i ymgeiswyr am benderfyniadau).	Standard 69A:	You must not treat applications for a grant submitted in Welsh less favourably than applications submitted in English (including, amongst other matters, in relation to the closing date for receiving applications and in relation to the timescale for informing applicants of decisions).

Safon 70:	Os byddwch yn cael cais am grant yn Gymraeg, a bod angen cyf-weld ag ymgeisydd fel rhan o'ch asesiad o'r cais, rhaid ichi gynnig cynnal y cyfweiliad yn Gymraeg ac, os yw'r ymgeisydd yn dymuno hynny, rhaid ichi gynnig y cyfweiliad yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).	Standard 70:	If you receive an application for a grant in Welsh and it is necessary to interview an applicant as part of your assessment of the application, you must offer to conduct that interview in Welsh and, if the applicant so wishes, you must conduct the interview in Welsh (without the assistance of a simultaneous or consecutive translation service).
Safon 71:	Os byddwch yn cael cais am grant yn Gymraeg, a bod angen cyf-weld ag ymgeisydd fel rhan o'ch asesiad o'r cais rhaid ichi— (a) cynnig darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg er mwyn i'r ymgeisydd allu defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad, a (b) os yw'r ymgeisydd yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad, darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd at y diben hwnnw (oni bai eich bod yn cynnal y cyfweiliad yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).	Standard 71:	If you receive an application for a grant in Welsh and it is necessary to interview the applicant as part of your assessment of the application you must — (a) offer to provide a translation service from Welsh to English to enable the applicant to use the Welsh language at the interview, and (b) if the applicant wishes to use the Welsh language at the interview, provide a simultaneous translation service for that purpose (unless you conduct the interview in Welsh without a translation service).
Safon 72:	Pan fyddwch yn rhoi gwybod i ymgeisydd beth yw'ch penderfyniad mewn perthynas â chais am grant, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os cyflwynwyd y cais yn Gymraeg.	Standard 72:	When you inform an applicant of your decision in relation to an application for a grant, you must do so in Welsh if the application was submitted in Welsh.
18	Safonau ynghylch corff yn dyfarnu contractau	18	Standards relating to a body awarding contracts
Safon 73:	Rhaid i unrhyw wahoddiadau i dendro am gontract yr ydych yn eu cyhoeddi gael eu cyhoeddi yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin fersiwn Gymraeg o unrhyw wahoddiad yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg ohono.	Standard 73:	Any invitations to tender for a contract that you publish must be published in Welsh, and you must not treat a Welsh language version of any invitation less favourably than an English language version.
Safon 74:	Pan fyddwch yn cyhoeddi gwahoddiadau i dendro am gontract, rhaid ichi ddatgan yn y gwahoddiad y caniateir i dendrau	Standard 74:	When you publish invitations to tender for a contract, you must state in the invitation that tenders may be submitted in Welsh, and

gael eu cyflwyno yn Gymraeg, ac na fydd tendr a gyflwynir yn Gymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na thendr a gyflwynir yn Saesneg.

that a tender submitted in Welsh will be treated no less favourably than a tender submitted in English.

Safon 74A: Rhaid ichi beidio â thrin tendr am gontract a gyflwynir yn Gymraeg yn llai ffafriol na thendr a gyflwynir yn Saesneg (gan gynnwys, ymysg pethau eraill, mewn perthynas â'r dyddiad cau ar gyfer cael tendrau, ac mewn perthynas ag amseriad rhoi gwybod i dendrwy'r am benderfyniadau).

Standard 74A: You must not treat a tender for a contract submitted in Welsh less favourably than a tender submitted in English (including, amongst other matters, in relation to the closing date for receiving tenders, and in relation to the timescale for informing tenderers of decisions).

Safon 75: Os byddwch yn cael tendr yn Gymraeg, a bod angen cyfweled â thendrwr fel rhan o'ch asesiad o'r tendr, rhaid ichi gynnig cynnal y cyfweled hwnnw yn Gymraeg ac, os yw'r tendrwr yn dymuno hynny, rhaid ichi gynnig y cyfweled yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).

Standard 75: If you receive a tender in Welsh and it is necessary to interview a tenderer as part of your assessment of the tender, you must offer to conduct that interview in Welsh and, if the tenderer so wishes, you must conduct the interview in Welsh (without the assistance of a simultaneous or consecutive translation service).

Safon 76: Os byddwch yn cael tendr yn Gymraeg, a bod angen cyfweled â thendrwr fel rhan o'ch asesiad o'r tendr rhaid ichi—

Standard 76: If you receive a tender in Welsh and it is necessary to interview the tenderer as part of your assessment of the tender you must —

(a) cynnig darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg fel bod modd i'r tendrwr ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfweled, a

(a) offer to provide a translation service from Welsh to English to enable the tenderer to use the Welsh language at the interview, and

(b) os yw'r tendrwr yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweled, darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd at y diben hwnnw (oni bai eich bod yn cynnal y cyfweled yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).

(b) if the tenderer wishes to use the Welsh language at the interview, provide a simultaneous translation service for that purpose (unless you conduct the interview in Welsh without a translation service).

Safon 77: Pan fyddwch yn rhoi gwybod i dendrwr beth yw'ch penderfyniad mewn perthynas â thendr, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os cyflwynwyd y tendr yn Gymraeg.

Standard 77: When you inform a tenderer of your decision in relation to a tender, you must do so in Welsh if the tender was submitted in Welsh.

19	Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff	19	Standards for raising awareness about Welsh language services provided by a body
Safon 78:	Rhaid ichi hybu unrhyw wasanaeth Cymraeg a ddarperir gennych, a hysbysebu'r gwasanaeth hwnnw yn Gymraeg.	Standard 78:	You must promote any Welsh language service that you provide, and advertise that service in Welsh.
Safon 79:	Os byddwch yn darparu gwasanaeth yn Gymraeg sy'n cyfateb i wasanaeth yr ydych yn ei ddarparu yn Saesneg, rhaid i unrhyw gyhoeddusrwydd neu ddogfen yr ydych yn ei llunio, neu wefan yr ydych yn ei chyhoeddi, sy'n cyfeirio at y gwasanaeth Saesneg nodi bod gwasanaeth cyfatebol ar gael yn Gymraeg.	Standard 79:	If you provide a service in Welsh that corresponds to a service you provide in English, any publicity or document that you produce, or website that you publish, which refers to the English service must also state that a corresponding service is available in Welsh.
20	Safon ynghylch hunaniaeth gorfforaethol corff	20	Standard relating to a body's corporate identity
Safon 80:	Pan fyddwch yn llunio, yn diwygio neu'n cyflwyno eich hunaniaeth gorfforaethol, rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Standard 80:	When you form, revise or present your corporate identity, you must not treat the Welsh language less favourably than the English language.
21	Safonau ynghylch cyrsiau a gynigir gan gorff	21	Standards relating to courses offered by a body
Safon 81:	Os byddwch yn cynnig cwrs addysg sy'n agored i'r cyhoedd, rhaid ichi ei gynnig yn Gymraeg.	Standard 81:	If you offer an education course that is open to the public, you must offer it in Welsh.
Safon 82:	Os byddwch yn cynnig cwrs addysg sy'n agored i'r cyhoedd, ac sydd wedi ei anelu'n benodol at bersonau sy'n 18 oed neu'n iau, rhaid ichi ei gynnig yn Gymraeg.	Standard 82:	If you offer an education course that is open to the public and which is aimed specifically at persons aged 18 or under, you must offer it in Welsh.
Safon 83:	Os byddwch yn datblygu cwrs addysg sydd i'w gynnig i'r cyhoedd, rhaid ichi asesu'r angen i'r cwrs hwnnw gael ei gynnig yn Gymraeg; a rhaid ichi sicrhau bod yr asesiad wedi ei gyhoeddi ar eich gwefan.	Standard 83:	If you develop an education course that is to be offered to the public, you must assess the need for that course to be offered in Welsh; and you must ensure that the assessment is published on your website.
22	Safon ynghylch systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff	22	Standard relating to public address systems used by a body

Safon 84:

Pan fyddwch yn cyhoeddi neges dros system annerch gyhoeddus, rhaid ichi wneud y cyhoeddiad hwnnw yn Gymraeg, ac os yw'r cyhoeddiad yn cael ei wneud yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid i'r cyhoeddiad gael ei wneud yn Gymraeg yn gyntaf.

Standard 84:

When you announce a message over a public address system, you must make that announcement in Welsh and, if the announcement is made in Welsh and in English, the announcement must be made in Welsh first.

RHAN 2

SAFONAU SY’N DDIBYNNOL AR SAFONAU ERAILL – AMODAU ARBENNIG

- 23 Pan fydd hysbysiad cydymffurfio yn ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un o’r safonau a restrir ar res benodol yng ngholofn 1 o Dabl 1, rhaid i’r hysbysiad cydymffurfio hwnnw hefyd ei gwneud yn ofynnol i’r corff hwnnw gydymffurfio (ym mha fodd bynnag y gwêl Comisiynydd y Gymraeg yn briodol) â’r safon neu’r safonau a restrir ar y rhes honno yng ngholofn 2 (neu ag un neu ragor o’r safonau hynny pan nodir hynny).

TABLE 1

	Colofn 1	Colofn 2
<i>Rhes</i>	<i>Prif safon</i>	<i>Safon ddibynnol</i>
(1)	Ateb gohebiaeth Safon 1	Safon 7
(2)	Gohebu ag aelodau o’r un aelwyd Safon 3	Safon 6
(3)	Gohebu â sawl person Safon 4	Safon 6 Safon 7
(4)	Safonau cyffredinol ynghylch gohebu Safon 5	Safon 6 Safon 7
(5)	Codi ymwybyddiaeth ynghylch gohebu yn Gymraeg Safon 7	Safon 1

PART 2

STANDARDS THAT ARE RELIANT ON OTHER STANDARDS – SPECIAL CONDITIONS

- 23 When a compliance notice requires a body to comply with one of the standards listed on a specific row in column 1 of Table 1, that compliance notice must also require that body to comply (in whatever way the Welsh Language Commissioner considers appropriate) with the standard or standards listed in column 2 of that row (or with one or more of those standards where that is stated).

TABLE 1

	Column 1	Column 2
<i>Row</i>	<i>Main standard</i>	<i>Reliant standard</i>
(1)	Replying to correspondence Standard 1	Standard 7
(2)	Corresponding with members of the same household Standard 3	Standard 6
(3)	Corresponding with several persons Standard 4	Standard 6 Standard 7
(4)	General standards relating to correspondence Standard 5	Standard 6 Standard 7
(5)	Raising awareness about corresponding in Welsh Standard 7	Standard 1

(6)	Cael galwadau ffôn Safon 9	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 10 Safon 11
(7)	Cael galwadau ffôn Safon 10 neu 11	Safon 9 Safon 14
(8)	Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau ffôn yn Gymraeg Safon 14	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 10 Safon 11 a hefyd Safon 16, a Safon 17
(9)	Cyfarfodydd ag un person Safon 24	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 24A Safon 24B
(10)	Cyfarfodydd ag un person Safon 24A neu 24B	Safon 24
(11)	Cyfarfodydd â mwy nag un person Safon 25	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 25A Safon 25B Safon 25C a hefyd un neu ragor o'r canlynol: Safon 25CH Safon 25D

(6)	Receiving telephone calls Standard 9	One or more of the following: Standard 10 Standard 11
(7)	Receiving telephone calls Standard 10 or 11	Standard 9 Standard 14
(8)	Raising awareness about telephone services in Welsh Standard 14	One or more of the following: Standard 10 Standard 11 and also Standard 16, and Standard 17
(9)	Meetings with one person Standard 24	One or more of the following: Standard 24A Standard 24B
(10)	Meetings with one person Standard 24A or 24B	Standard 24
(11)	Meetings with more than one person Standard 25	One or more of the following: Standard 25A Standard 25B Standard 25C and also one of more of the following; Standard 25CH Standard 25D

(12)	Cyfarfodydd â mwy nag un person Safon 25A, 25B, 25C, 25CH neu 25D	Safon 25
(13)	Cyfweliadau ag un person Safon 26	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 26A Safon 26B
(14)	Cyfweliadau ag un person Safon 26A neu 26B	Safon 26
(15)	Cyfweliadau â mwy nag un person Safon 27	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 27A Safon 27B
(16)	Cyfweliadau â mwy nag un person Safon 27A neu 27B	Safon 27
(17)	Cyfarfodydd cyhoeddus Safon 28	Safon 31
(18)	Cyfarfodydd cyhoeddus Safon 31	Safon 28
(19)	Dogfennau Safon 38, 39, 40, 41, 42, 43 neu 45	Safon 46 Safon 47
(20)	Ffurflenni Safon 48	Safon 48A Safon 48B
(21)	Gwefannau Safon 49, 50 neu 51	Safon 52

(12)	Meetings with more than one person Standard 25A, 25B, 25C, 25CH or 25D	Standard 25
(13)	Interviews with one person Standard 26	One or more of the following: Standard 26A Standard 26B
(14)	Interviews with one person Standard 26A or 26B	Standard 26
(15)	Interviews with more than one person Standard 27	One or more of the following: Standard 27A Standard 27B
(16)	Interviews with more than one person Standard 27A or 27B	Standard 27
(17)	Public Meetings Standard 28	Standard 31
(18)	Public Meetings Standard 31	Standard 28
(19)	Documents Standards 38, 39, 40, 41, 42, 43, or 45	Standard 46 Standard 47
(20)	Forms Standard 48	Standard 48A Standard 48B
(21)	Websites Standard 49, 50 or 51	Standard 52

(22)	Arwyddion Safon 58 neu 59	Safon 60
(23)	Derbynfa Safon 61	Safon 64 Safon 65
(24)	Derbynfa Safon 62	Safon 62A
(25)	Derbynfa Safon 63	Safon 64
(26)	Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg mewn derbynfa Safon 64	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 61 Safon 63
(27)	Grantiau Safon 69	Safon 69A Safon 72
(28)	Grantiau Safon 70 neu 71	Safon 69 Safon 69A
(29)	Contractau Safon 74	Safon 74A Safon 77
(30)	Contractau Safon 75 neu 76	Safon 74 Safon 74A

(22)	Signs Standard 58 or 59	Standard 60
(23)	Reception Standard 61	Standard 64 Standard 65
(24)	Reception Standard 62	Standard 62A
(25)	Reception Standard 63	Standard 64
(26)	Raising awareness of Welsh-language services in a reception Standard 64	One or more of the following: Standard 61 Standard 63
(27)	Grants Standard 69	Standard 69A Standard 72
(28)	Grants Standard 70 or 71	Standard 69 Standard 69A
(29)	Contracts Standard 74	Standard 74A Standard 77
(30)	Contracts Standard 75 or 76	Standard 74 Standard 74A

RHAN 3

DEHONGLI'R SAFONAU

- 24 Rhaid dehongli'r safonau a bennir yn Rhan 1 o'r Atodlen hon fel a ganlyn.
- 25 Nid yw'r safonau a bennir ond yn gymwys i'r graddau y mae corff yn—
- (a) cyflenwi gwasanaethau i berson, neu
 - (b) yn delio ag unrhyw berson arall mewn cysylltiad â chyflenwi gwasanaethau—
 - (i) i'r person arall hwnnw, neu
 - (ii) i drydydd person.
- 26 Nid yw'n ofynnol i gorff lunio, arddangos nac anfon deunydd yn Gymraeg i'r graddau y mae deddfiad arall wedi pennu geiriad dogfen, arwydd neu ffurflen a fyddai'n groes i'r gofyniad hwnnw.
- 27 At ddibenion y safonau—
- (a) nid yw gofyniad i lunio unrhyw ddeunydd ysgrifenedig i'w anfon, i'w gyhoeddi, i'w arddangos, i'w roi ar gael neu i'w ddyroddi yn Gymraeg yn golygu mai dim ond yn Gymraeg y dylid llunio'r deunydd, ei anfon, ei gyhoeddi, ei arddangos, ei roi ar gael neu ei ddyroddi, nac yn golygu y dylid llunio'r deunydd yn Gymraeg yn gyntaf (oni bai bod hynny'n cael ei nodi'n benodol yn y safon);
 - (b) nid yw gofyniad bod gwasanaeth i gael ei ddarparu yn Gymraeg yn golygu mai dim ond yn Gymraeg y dylid darparu'r gwasanaeth hwnnw (oni bai bod hynny'n cael ei ddatgan yn benodol yn y safon).

PART 3

INTERPRETING THE STANDARDS

- 24 The standards specified in Part 1 of this Schedule must be interpreted as follows.
- 25 The standards only apply to the extent that a body —
- (a) delivers services to a person, or
 - (b) deals with any other person in connection with delivering services—
 - (i) to that other person, or
 - (ii) to a third person.
- 26 A body is not required to produce, to display or to send material in Welsh to the extent that another enactment has specified the wording of a document, a sign or a form which would run contrary to that requirement.
- 27 For the purposes of the standards —
- (a) a requirement to produce, to send, to publish, to display, to make available or to issue any written material in Welsh does not mean that the material should be produced, sent, published, displayed, made available or issued in Welsh only, nor does it mean that the material should be produced in Welsh first (unless that is specifically stated in the standard);
 - (b) a requirement to provide a service in Welsh does not mean that that service should only be provided in Welsh (unless that is specifically stated in the standard).

(1) Nid yw'n ofynnol i gorff gyfieithu i'r Gymraeg unrhyw destun nad yw wedi ei lunio ("testun A").

(2) Ni fydd corff yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol os nad yw'n cyfieithu testun A i'r Gymraeg ond gweler is-baragraff (3).

(3) Rhaid i gorff ddefnyddio'r fersiwn Gymraeg o destun A os yw person arall wedi llunio testun A yn Gymraeg yn unol—

- (a) â'i Gynllun Iaith Gymraeg;
- (b) â dyletswydd i gydymffurfio â safonau;
- (c) â Rheolau Sefydlog y Cynulliad;
- (ch) ag adran 35(1C) o Ddeddf 2006; neu
- (d) â Chynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Cynulliad.

(4) Yn y paragraff hwn—

- (a) ystyr "Cynllun Iaith Gymraeg" yw cynllun iaith Gymraeg a lunnir yn unol â Rhan 2 o Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993(1);
- (b) ystyr "dyletswydd i gydymffurfio â safonau" yw dyletswydd i gydymffurfio â safon o dan adran 25 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011;
- (c) ystyr "Deddf 2006" yw Deddf Llywodraeth Cymru 2006(2);
- (ch) ystyr "Rheolau Sefydlog y Cynulliad" yw rheolau sefydlog a wnaed o dan adran 31 o Ddeddf 2006;
- (d) ystyr "Cynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Cynulliad" yw'r Cynllun a fabwysiadwyd ac a

(1) A body is not required to translate into Welsh any text that it has not produced ("text A").

(2) A body will not be treating the Welsh language less favourably if it does not translate text A into Welsh but see sub-paragraph (3).

(3) A body must use the Welsh version of text A if another person has produced text A in Welsh in accordance with —

- (a) its Welsh Language Scheme;
- (b) a duty to comply with standards;
- (c) Standing Orders of the Assembly;
- (ch) section 35(1C) of the 2006 Act; or
- (d) the Assembly Commission's Official Languages Scheme.

(4) In this paragraph—

- (a) "Welsh Language Scheme" means a Welsh language scheme produced in accordance with Part 2 of the Welsh Language Act 1993(1);
- (b) "a duty to comply with standards" means a duty to comply with a standard under section 25 of the Welsh Language (Wales) Measure 2011;
- (c) "the 2006 Act" means the Government of Wales Act 2006(2);
- (ch) "Standing Orders of the Assembly" means standing orders made under section 31 of the 2006 Act;
- (d) "the Assembly Commission's Official Languages Scheme" means the Scheme adopted and published under paragraph

(1) 1993 p. 38.
(2) 2006 p. 32.

(1) 1993 c. 38.
(2) 2006 c. 32.

29

(1) Os bodlonir yr amodau yn is-baragraffau (a) i (c) neu os bodlonir yr amod ym mharagraff (2), nid yw'n ofynnol i gorff gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r safonau mewn cysylltiad â gweithgaredd neu wasanaeth y cyfeirir ato yn is-baragraff (b)—

- (a) Yr amod cyntaf yw bod argyfwng wedi digwydd, yn digwydd neu ar fin digwydd.
- (b) Yr ail amod yw bod y gweithgaredd sy'n cael ei gyflawni neu'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu gan y corff yn angenrheidiol at ddiben atal, rheoli neu leddfu agwedd ar argyfwng neu effaith argyfwng.
- (c) Y trydydd amod yw bod yr angen am y gweithgaredd neu'r gwasanaeth y cyfeirir ato yn is-baragraff (b) yn daer.

(2) Yr amod yw bod y corff yn ymgymryd ag ymarfer argyfwng.

(3) Os bodlonir yr amod ym mharagraff (2), yna mae'r cyfeiriad at "argyfwng" yn is-baragraff (1)(b) i gael ei ddarllen fel "y ffug sefyllfa argyfwng".

30

Os yw'r corff yn amddiffyn deunyddiau niwclear ar daith, nid yw'n ofynnol i gorff gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r safonau mewn cysylltiad â'r gweithgaredd hwnnw neu'r gwasanaeth hwnnw.

31

At ddibenion safonau 2, 3 ac 21, mae corff yn gohebu ag unigolyn neu'n ffonio unigolyn am y tro cyntaf pan fydd yn gohebu neu'n ffonio'r person am y tro cyntaf ar ôl y dyddiad y mae hysbysiad cydymffurfio wedi ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon.

29

(1) If the conditions in sub-paragraphs (a) to (c) are met or the condition in paragraph (2) is met, a body is not required to comply with any of the standards in respect of an activity or a service referred to in sub-paragraph (b)—

- (a) The first condition is that an emergency has occurred, is occurring or is about to occur.
- (b) The second condition is that the activity being carried out or the service being provided by the body is necessary for the purpose of preventing, controlling or mitigating an aspect or effect of an emergency.
- (c) The third condition is that the need for the activity or the service referred to in sub-paragraph (b) is urgent.

(2) The condition is that the body is undertaking an emergency drill.

(3) If the condition in paragraph (2) is met, then the reference to "an emergency" in sub-paragraph (1)(b) is to be read as "the simulated emergency".

30

If the body is protecting nuclear materials in transit, a body is not required to comply with any of the standards in respect of that activity or service.

31

For the purposes of standards 2, 3 and 21, a body corresponds with an individual or makes a telephone call to an individual for the first time when it corresponds or makes a telephone call for the first time after the date on which a compliance notice has required the body to comply with the standard.

32	<p>Nid yw safonau 8 i 11 a 14 i 17 yn gymwys i alwadau a wneir i'r rhifau ffôn a ganlyn—</p> <p>(a) 999; (b) 112; (c) 0800 405040.</p>	32	<p>Standards 8 to 11 and 14 to 17 do not apply to calls made to the following telephone numbers—</p> <p>(a) 999; (b) 112; (c) 0800 405040.</p>
33	<p>Yn safon 22, ystyr system ffôn “wedi ei hawtomeiddio” yw system sy'n ateb galwadau ffôn ac yn arwain personau drwy drefn benodedig gyda neges wedi ei recordio sy'n gofyn, er enghraifft, i berson bwyso bysellau gwahanol er mwyn dewis opsiynau gwahanol.</p>	33	<p>In standard 22 an “automated” telephone system means a system that answers telephone calls and guides persons through a set procedure with a recorded message which, for example, asks a person to press different keys in order to choose different options.</p>
34	<p>Nid yw safonau 23, 24, 24A, 24B, 25, 25A, 25B, 25C, 25CH a 25D yn gymwys pan gynhelir y cyfarfod ar fyr rybudd (er enghraifft, pan fydd corff yn gwneud ymholiadau o ddrws i ddrws).</p>	34	<p>Standards 23, 24, 24A, 24B, 25, 25A, 25B, 25C, 25CH and 25D do not apply when the meeting is held at short notice (for example, when a body makes door to door enquiries).</p>
35	<p>Nid yw safon 34 yn gymwys i—</p> <p>(a) perfformiadau o gerddoriaeth; (b) cynyrchiadau artistig neu ddramatig; (c) seminarau neu gyflwyniadau llafar sy'n ymwneud â'r perfformiad neu'r cynhyrchiad; (ch) unrhyw recordiad o'r perfformiad, y cynhyrchiad, y seminar neu'r cyflwyniad llafar.</p>	35	<p>Standard 34 does not apply to—</p> <p>(a) performances of music; (b) artistic or dramatic productions; (c) seminars or oral presentations relating to the performance or production; (ch) any recording of the performance, production, seminar or oral presentation.</p>
36	<p>Pan fo safon yn cyfeirio at ddeunydd sydd i'w lunio yn Gymraeg (ac eithrio safonau 49 i 54 (gwefannau ac apiau), 55 a 56 (cyfryngau cymdeithasol) a 73 (gwahoddiad i dendro)), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg neu at beidio â thrin fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill, (ac yn ychwanegol at faterion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—</p>	36	<p>Where a standard refers to material that is to be produced in Welsh (with the exception of standards 49 to 54 (websites and apps), 55 and 56 (social media) and 73 (invitations to tender)), references to treating the Welsh language no less favourably than the English language, or to treating a Welsh language version no less favourably than an English language version, include, amongst other matters (and in addition to specific matters referred to in any individual standard), treating the Welsh language no less favourably as regards —</p>

- (a) golwg y deunydd (er enghraifft mewn perthynas â lliw neu ffont unrhyw destun);
- (b) maint y deunydd;
- (c) lleoliad ac amlygrwydd y deunydd mewn unrhyw fan cyhoeddus;
- (ch) pryd a sut y caiff y deunydd ei gyhoeddi, ei ddarparu neu ei arddangos;
- (d) fformat cyhoeddi unrhyw ddeunydd.

37

At ddibenion safonau 38, 39, 42, 45 ac 48, nid yw'r cyfeiriadau at ddogfennau neu ddeunydd arall sydd ar gael i'r cyhoedd, neu sy'n cael eu llunio at ddefnydd y cyhoedd, yn cynnwys dogfennau neu ddeunyddiau nad ydynt ond ar gael i'r cyhoedd yn rhinwedd Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000(1).

38

(1) Nid yw safonau 48, 48A ac 48B yn gymwys i'r ffurflenni a restrir yn is-baragraff (3).

(2) At ddibenion safon 2, nid yw'n ofynnol i gorff anfon fersiwn Gymraeg o'r ffurflenni a restrir yn is-baragraff (3).

(3) Y ffurflenni yw—

- (a) ffurflenni a ddefnyddir gan gorff i recriwtio cyflogaion (gweler safonau 135A, 136 a 137 mewn perthynas â recriwtio);
- (b) ffurflenni a ddefnyddir wrth wneud cais am gymorth grant gan gorff (gweler safonau 68 i 72 mewn perthynas â cheisiadau am grantiau);
- (c) ffurflenni a ddefnyddir pan gyflwynir tendr i gontractio gyda chorff (gweler safonau 73 i 77 mewn perthynas â thendro am gontract).

- (a) the visual presentation of material (for example in relation to the colour or font of any text);
- (b) the size of the material;
- (c) the position and prominence of the material in any public place;
- (ch) when and how the material is published, provided or exhibited;
- (d) the publication format of material.

37

For the purposes of standards 38, 39, 42, 45 and 48, references to documents or other materials being available to the public or being produced for public use do not include documents or materials that are only available to the public by virtue of the Freedom of Information Act 2000(1).

38

(1) Standards 48, 48A and 48B do not apply to the forms listed in sub-paragraph (3).

(2) For the purposes of standard 2, a body is not required to send a Welsh language version of the forms listed in sub-paragraph (3).

(3) The forms are —

- (a) forms used by a body to recruit employees (see standards 135A, 136 and 137 in relation to recruitment);
- (b) forms used when applying for grant assistance from a body (see standards 68 to 72 in relation to applications for grants);
- (c) forms used when submitting a tender to enter into a contract with a body (see standards 73 to 77 in relation to tendering for a contract).

39	Nid yw safonau 38, 43, 45, 46 a 47 yn gymwys i ddeddfiad a wneir gan gorff neu i ddeddfiad drafft a lunnir gan gorff.	39	Standards 38, 43, 45, 46 and 47 do not apply to an enactment made by a body or to a draft enactment prepared by a body.
40	Nid yw safonau 38, 41, 42 a 45 yn gymwys i unrhyw ddeunydd hysbysebu a gynhwysir mewn dogfen, llyfryn, taflen, pamffled neu gerdyn.	40	Standards 38, 41, 42 and 45 do not apply to any advertising material contained in a document, brochure, leaflet, pamphlet or card.
41	Nid yw safonau 49 i 53 (gwefannau) yn gymwys i— (a) dogfennau y darperir dolen iddynt ar wefan, deunydd hysbysebu ar wefan, na chlipiau fideo a sain ar wefan (gweler safonau 38 i 47 am ddarpariaeth benodol mewn perthynas â dogfennau, a safon 35 mewn perthynas â deunydd hysbysebu a lunnir gan gorff); (b) gwybodaeth a gyflwynir gan bersonau (ac eithrio'r corff) ar dudalen ryngweithiol a gyhoeddir ar wefan corff (er enghraifft, ar adran ar gyfer sylwadau, neu ar fforwm drafod).	41	Standards 49 to 53 (websites) do not apply to — (a) documents to which a link is provided on a website, advertising material on a website, or to video and audio clips on a website (see standards 38 to 47 for specific provision in relation to documents, and standard 35 in relation to advertising material produced by a body); (b) information presented by persons (other than the body) on an interactive page published on a body's website (for example on a section for comments or on a discussion forum).
42	(1) At ddiben safon 54, ystyr "ap" yw cymhwysiad meddalwedd sydd wedi ei gynllunio i gyflawni tasg benodol ar ddyfais electronig. (2) Nid yw safon 54 yn gymwys i unrhyw ddeunydd hysbysebu ar ap (gweler safon 35 mewn perthynas â deunydd hysbysebu a lunnir gan gorff).	42	(1) For the purpose of standard 54 an 'app' is a software application designed to undertake a specific task on an electronic device. (2) Standard 54 does not apply to any advertising material on an app (see standard 35 in relation to advertising material produced by a body).

43

At ddiben safonau 49 i 54 (gwefannau ac apiau) a safonau 55 a 56 (cyfryngau cymdeithasol), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill (ac yn ychwanegol at faterion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

- (a) golwg y deunydd (er enghraifft, mewn perthynas â lliw, maint, ffont a fformat unrhyw destun), neu
- (b) pan gyhoeddir deunydd ar y wefan, yr ap neu'r cyfryngau cymdeithasol;

ond nid yw'n golygu bod rhaid i ddeunydd Cymraeg ymddangos ar yr un dudalen â deunydd Saesneg, nac ar dudalen y mae person yn debygol o ddod o hyd iddi cyn y dudalen Saesneg wrth chwilio.

44

(1) Nid yw safonau 1 i 7 (gohebu) yn gymwys i ohebiaeth a anfonir drwy'r cyfryngau cymdeithasol (gweler safonau 55 a 56 mewn perthynas â'r cyfryngau cymdeithasol).

(2) Nid yw safonau 49 i 54 (gwefannau ac apiau) yn gymwys i'r cyfryngau cymdeithasol (gweler safonau 55 a 56 mewn perthynas â'r cyfryngau cymdeithasol).

45

Nid yw safonau 55 a 56 (cyfryngau cymdeithasol) yn gymwys i—

- (a) dogfennau y darperir dolen iddynt drwy'r cyfryngau cymdeithasol, nac i glipiau fideo a sain a ddarperir drwy'r cyfryngau cymdeithasol (gweler safonau 38 i 47 am ddarpariaeth benodol mewn perthynas â dogfennau, a safon 35 mewn perthynas â deunydd hysbysebu a lunnir gan gorff);
- (b) gwybodaeth a gyflwynir gan bersonau (ac eithrio'r corff) ar gyfrif cyfryngau cymdeithasol corff (er

43

For the purpose of standards 49 to 54 (websites and apps) and standards 55 and 56 (social media), references to treating the Welsh language no less favourably than the English language include, amongst other matters (and in addition to specific matters referred to in any individual standard), treating the Welsh language no less favourably as regards —

- (a) the visual presentation of the material (for example in relation to the colour, size, font and format of any text), or
- (b) when material is published on the website, app or social media;

but it does not mean that Welsh language material must appear on the same page as English language material, or on a page that a person is likely to find before the English language page when searching.

44

(1) Standards 1 to 7 (correspondence) do not apply to correspondence sent by social media (see standards 55 and 56 in relation to social media).

(2) Standards 49 to 54 (websites and apps) do not apply to social media (see standards 55 and 56 in relation to social media).

45

Standards 55 and 56 (social media) do not apply to —

- (a) documents to which a link is provided through social media, or to video and audio clips provided through social media (see standards 38 to 47 for specific provision in relation to documents, and standard 35 in relation to advertising material produced by a body);
- (b) information presented by persons (other than the body) on a body's social media account (for example

enghraifft, ar adran ar gyfer sylwadau).

on a section for comments).

46

At ddiben safon 57 (peiriannau hunanwasanaeth), mae cyfeiriad at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill, peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran golwg y deunydd (er enghraifft, mewn perthynas â lliw, maint, ffont a fformat unrhyw destun), ond nid yw'n golygu bod rhaid i ddeunydd Cymraeg ymddangos ar sgrin yr un pryd â deunydd Saesneg.

46

For the purpose of standard 57 (self service machines) reference to treating the Welsh language no less favourably than the English language includes, amongst other matters, treating the Welsh language no less favourably as regards the visual presentation of the material (for example in relation to the colour, size, font and format of any text), but it does not mean that Welsh language material must appear on screen at the same time as English language material.

47

At ddibenion safonau 61 i 65 (derbyn ymwelwyr)—

(a) ystyr “derbynfa” yw ardal yn swyddfeydd a lleoliadau gwasanaeth corff lle y mae staff ar gael at ddiben croesawu personau – ond gweler is-baragraff (c);

(b) ystyr “gwasanaeth derbynfa” yw gwasanaeth croesawu personau i swyddfeydd neu leoliadau gwasanaeth y corff gan staff sydd ar gael at y diben hwnnw;

(c) yn ddarostyngedig i baragraff (ch) nid yw derbynfa yn cynnwys yr ardal o orsaf heddlu lle y derbynnir person fel arfer er mwyn i swyddog dalfa (o fewn ystyr “custody officer” yn adran 36 o Ddeddf yr Heddlu a Thystiolaeth Droseddol 1984(1)) benderfynu o fewn ystyr adran 37 o'r Ddeddf a oes tystiolaeth ddigonol i gadw person am drosedd neu gyhuddo person o drosedd (“uned y ddalfa”);

(ch) os yr un ardal yw uned y ddalfa a'r dderbynfa yn swyddfeydd corff, nid yw safonau 61 i 65 ond yn gymwys mewn perthynas

47

For the purposes of standards 61 to 65 (receiving visitors) —

(a) “reception” means an area in a body’s offices and service locations where staff are made available for the purpose of welcoming persons – but see sub-paragraph (c);

(b) “reception service” means a service for welcoming persons to the body’s offices or service locations by staff who are made available for that purpose;

(c) subject to paragraph (ch) a reception does not include the area of a police station where a person is ordinarily received in order that a custody officer (within the meaning of section 36 of the Police and Criminal Evidence Act 1984(1)) determines within the meaning of section 37 of that Act whether there is sufficient evidence to detain or charge a person with an offence (“the custody unit”);

(ch) if the custody unit and reception are the same area in a body’s offices, standards 61 to 65 only apply in relation to

â derbyn ymwelwyr yn yr ardal honno fel derbynfa.

receiving visitors in that area as a reception.

48 At ddibenion safonau 7, 66 a 67 ystyr “hysbysiad” yw unrhyw hysbysiad y mae corff yn ei gyhoeddi, ond nid yw’n cynnwys hysbysiadau a ragnodir gan ddeddfiad.

48 For the purposes of standards 7, 66 and 67 a “notice” means any notice that a body publishes, but it does not include notices prescribed by an enactment.

49 At ddibenion safon 73 (gwahoddiad i dendro)—

49 For the purposes of standard 73 (invitation to tender) —

(1) Nid yw’n ofynnol i gorff gyhoeddi gwahoddiad i dendro yn Gymraeg yng Nghyfnodolyn Swyddogol yr Undeb Ewropeaidd.

(1) A body is not required to publish an invitation to tender in Welsh in the Official Journal of the European Union.

(2) Mae cyfeiriad at beidio â thrin fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill, peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

(2) A reference to treating a Welsh language version no less favourably than an English language version includes, amongst other matters, treating the Welsh language no less favourably as regards—

(a) golwg y deunydd (er enghraifft mewn perthynas â lliw neu ffont unrhyw destun);

(a) the visual presentation of material (for example in relation to the colour or font of any text);

(b) maint y deunydd;

(b) the size of the material;

(c) lleoliad ac amlygrwydd y deunydd mewn unrhyw fan cyhoeddus;

(c) the position and prominence of the material in any public place;

(ch) pryd a sut y caiff y deunydd ei gyhoeddi, ei ddarparu neu ei arddangos;

(ch) when and how the material is published, provided or exhibited;

(d) fformat cyhoeddi unrhyw ddeunydd;

(d) the publication format of material;

ond ni fydd corff yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg drwy beidio â chyhoeddi gwahoddiad i dendro yn Gymraeg yng Nghyfnodolyn Swyddogol yr Undeb Ewropeaidd.

but a body will not be treating the Welsh language less favourably than the English language by not publishing an invitation to tender in Welsh in the Official Journal of the European Union.

50 (1) At ddibenion safon 80, mae’r cyfeiriad at gorff yn llunio neu’n cyflwyno ei “hunaniaeth gorfforaethol” yn cynnwys, ymysg pethau eraill, y ffordd y mae corff yn ei gyflwyno ei hun drwy ddatganiadau gweledol, yr enw neu’r enwau a ddefnyddir gan gorff, a’r brandio a’r sloganau a ddefnyddir gan gorff (er enghraifft, brandio a sloganau a argraffir ar ei bapur ysgrifennu).

50 (1) For the purposes of standard 80, the reference to a body forming or presenting its “corporate identity” includes, amongst other things, the way a body presents itself by means of visual statements, the name or names used by a body, and a body’s branding and slogans (for example, branding and slogans printed on its stationery).

(2) Nid yw safon 80 yn berthnasol i'r graddau y mae deddfiad yn ei gwneud yn ofynnol i gorff ddefnyddio enw cyfreithiol.

(2) Standard 80 does not apply to the extent that an enactment requires a body to use a legal name.

51

At ddibenion safonau 81, 82 a 83 (cyrsgiau), ystyr “cwrsg addysg” yw unrhyw seminar, hyfforddiant, gweithdy neu ddarpariaeth debyg sy'n cael ei ddarparu neu ei darparu ar gyfer addysgu neu wella sgiliau aelodau o'r cyhoedd; ond nid yw'n cynnwys—

(a) gweithgareddau na chyrsgiau sy'n cael eu darparu fel rhan o'r cwricwlwm yn unol ag unrhyw ddeddfiad; neu

(b) seminarau na chyflwyniadau llafar sy'n ymwneud â pherfformiad neu gynhyrchiad.

51

For the purposes of standards 81, 82 and 83 (courses), an “education course” means any seminar, training, workshop or similar provision which is provided in order to educate or to improve the skills of members of the public; but does not include—

(a) activities or courses provided as part of the curriculum in accordance with any enactment; or

(b) seminars or oral presentations relating to a performance or production.

52

At ddibenion y safonau, ystyr “deddfiad” yw deddfiad (pa bryd bynnag y cafodd ei ddeddfu neu ei wneud) sydd wedi ei gynnwys mewn unrhyw un o'r canlynol, neu mewn offeryn a wneir o dan un o'r canlynol—

(a) Deddf Seneddol; neu

(b) Mesur neu Ddeddf gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

52

For the purposes of the standards “enactment” means an enactment (whenever enacted or made) comprised in, or in an instrument made under —

(a) an Act of Parliament; or

(b) a Measure or an Act of the National Assembly for Wales.

Safonau Llunio Polisi

Policy making Standards

RHAN 1

PART 1

Y SAFONAU

THE STANDARDS

1	Safonau ynghylch ystyried effeithiau penderfyniadau polisi a wneir gan gorff ar y Gymraeg	1	Standards relating to considering the effects of a body's policy decisions on the Welsh language
Safon 85:	Pan fyddwch yn llunio polisi newydd, neu'n adolygu neu'n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, rhaid ichi ystyried pa effeithiau, os o gwbl (pa un ai yw'r rheini'n bositif neu'n andwyol) y byddai'r penderfyniad polisi yn eu cael ar— (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Standard 85:	When you formulate a new policy, or review or revise an existing policy, you must consider what effects, if any (whether positive or adverse), the policy decision would have on — (a) opportunities for persons to use the Welsh language, and (b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.
Safon 86:	Pan fyddwch yn llunio polisi newydd, neu'n adolygu neu'n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, rhaid ichi ystyried sut y gellid llunio'r polisi (neu sut y gellid newid polisi sydd eisoes yn bodoli) fel y byddai'r penderfyniad polisi'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar— (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Standard 86:	When you formulate a new policy, or review or revise an existing policy, you must consider how the policy could be formulated (or how an existing policy could be changed) so that the policy decision would have positive effects, or increased positive effects, on — (a) opportunities for persons to use the Welsh language, and (b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.
Safon 87:	Pan fyddwch yn llunio polisi newydd, neu'n adolygu neu'n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, rhaid ichi ystyried sut y gellid llunio'r polisi (neu sut y gellid newid polisi sydd eisoes yn bodoli) fel na fyddai'r penderfyniad polisi'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol, ar—	Standard 87:	When you formulate a new policy, or review or revise an existing policy, you must consider how the policy could be formulated (or how an existing policy could be changed) so that the policy decision would not have adverse effects, or so that it would have decreased adverse effects, on —

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 88:

Pan fyddwch yn cyhoeddi dogfen ymgynghori sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi, rhaid i'r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch yr effeithiau (pa un ai yw'r rheini'n bositif neu'n andwyol) y byddai'r penderfyniad polisi o dan ystyriaeth yn eu cael ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 89:

Pan fyddwch yn cyhoeddi dogfen ymgynghori sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi, rhaid i'r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch sut y gellid llunio neu addasu'r polisi o dan ystyriaeth fel y byddai'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 90:

Pan fyddwch yn cyhoeddi dogfen ymgynghori sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi, rhaid i'r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch sut y gellid llunio neu addasu'r polisi o dan ystyriaeth fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol, ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

- (a) opportunities for persons to use the Welsh language, and
- (b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 88:

When you publish a consultation document which relates to a policy decision, the document must consider, and seek views on, the effects (whether positive or adverse) that the policy decision under consideration would have on —

- (a) opportunities for persons to use the Welsh language, and
- (b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 89:

When you publish a consultation document which relates to a policy decision the document must consider, and seek views on, how the policy under consideration could be formulated or revised so that it would have positive effects, or increased positive effects, on —

- (a) opportunities for persons to use the Welsh language, and
- (b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 90:

When you publish a consultation document which relates to a policy decision the document must consider, and seek views on, how the policy under consideration could be formulated or revised so that it would not have adverse effects, or so that it would have decreased adverse effects, on —

- (a) opportunities for persons to use the Welsh language, and
- (b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Safon 91:

Rhaid ichi lunio a chyhoeddi polisi dyfarnu grantiau (neu, pan fo'n briodol, ddiwygio polisi sydd eisoes yn bodoli) sy'n ei gwneud yn ofynnol ichi ystyried y materion a ganlyn pan fyddwch yn gwneud penderfyniadau ynghylch dyfarnu grant—

- (a) pa effeithiau, os o gwbl (a pha un ai yw'r rheini'n bositif neu'n andwyol), y byddai dyfarnu grant yn eu cael ar—
 - (i) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
 - (ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
- (b) sut y gellid gwneud neu weithredu penderfyniad (er enghraifft, drwy osod amodau grant) fel y byddai'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar—
 - (i) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
 - (ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
- (c) sut y gellid gwneud neu weithredu penderfyniad (er enghraifft, drwy osod amodau grant) fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol ar—
 - (i) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
 - (ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
- (ch) a oes angen ichi ofyn i'r ymgeisydd am grant am unrhyw wybodaeth ychwanegol er mwyn eich cynorthwyo i asesu effaith dyfarnu grant ar—

Standard 91:

You must produce and publish a policy on awarding grants (or, where appropriate, amend an existing policy) which requires you to take the following matters into account when you make decisions in relation to the awarding of a grant —

- (a) what effects, if any (and whether positive or negative), the awarding of a grant would have on—
 - (i) opportunities for persons to use the Welsh language, and
 - (ii) treating the Welsh language no less favourably than the English language;
- (b) how the decision could be taken or implemented (for example, by imposing conditions of grant) so that it would have positive effects, or increased positive effects, on—
 - (i) opportunities for persons to use the Welsh language, and
 - (ii) treating the Welsh language no less favourably than the English language;
- (c) how the decision could be taken or implemented (for example, by imposing conditions of grant) so that it would not have adverse effects, or so that it would have decreased adverse effects on—
 - (i) opportunities for persons to use the Welsh language, and
 - (ii) treating the Welsh language no less favourably than the English language;
- (ch) whether you need to ask the applicant for any additional information in order to assist you in assessing the effects of awarding a grant on—

- (i) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

- (i) opportunities for persons to use the Welsh language, and
- (ii) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Safon 92:

Pan fyddwch yn comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir i'ch cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, rhaid ichi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried pa effeithiau, os o gwbl (a pha un ai ydynt yn rhai positif neu'n rhai andwyol), y byddai'r penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth yn eu cael ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Standard 92:

When you commission or undertake research that is intended to assist you to make a policy decision, you must ensure that the research considers what effects, if any (and whether positive or adverse), the policy decision under consideration would have on —

- (a) opportunities for persons to use the Welsh language, and
- (b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Safon 93:

Pan fyddwch yn comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir i'ch cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, rhaid ichi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried sut y gellid gwneud y penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth fel y byddai'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Standard 93:

When you commission or undertake research that is intended to assist you to make a policy decision, you must ensure that the research considers how the policy decision under consideration could be made so that it would have a positive effects, or so that it would have increased positive effects, on —

- (a) opportunities for persons to use the Welsh language, and
- (b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Safon 94:

Pan fyddwch yn comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir i'ch cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, rhaid ichi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried sut y gellid gwneud y penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol, ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Standard 94:

When you commission or undertake research that is intended to assist you to make a policy decision, you must ensure that the research considers how the policy decision under consideration could be made so that it would not have adverse effects, or so that it would have decreased adverse effects, on —

- (a) opportunities for persons to use the Welsh language, and
- (b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

RHAN 2
DEHONGLI'R SAFONAU

2 Yn Rhan 1 o'r Atodlen hon, ystyr "penderfyniad polisi" yw unrhyw benderfyniad a wneir gan gorff sy'n ymwneud ag arfer ei swyddogaethau neu gynnal ei fusnes neu ymgymeriad arall, ac mae hynny'n cynnwys, ymysg pethau eraill (ac fel y bo'n briodol i'r corff), penderfyniadau ynghylch—

- (a) cynnwys deddfwriaeth;
- (b) arfer pwerau statudol;
- (c) cynnwys datganiadau polisi;
- (ch) strategaethau neu gynlluniau strategol;
- (d) strwythurau mewnol a lleoliadau swyddfa;
- (dd) recriwtio neu ddefnyddio gwirfoddolwyr.

3 Yn Rhan 1 o'r Atodlen hon, mae cyfeiriad at effeithiau positif neu effeithiau andwyol yn gyfeiriad at yr effeithiau hynny pa un ai ydynt yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.

PART 2
INTERPRETING THE STANDARDS

2 In Part 1 of this Schedule a "policy decision" means any decision made by a body about the exercise of its functions or about the conduct of its business or other undertaking, and it includes, amongst other things (and as appropriate to the body), decisions about —

- (a) the content of legislation;
- (b) the exercise of statutory powers;
- (c) the content of policy statements;
- (ch) strategies or strategic plans;
- (d) internal structures and office locations;
- (dd) the recruitment or use of volunteers.

3 In Part 1 of this Schedule a reference to positive or adverse effects is a reference to such effects whether direct or indirect.

Safonau gweithredu

Operational standards

RHAN 1

PART 1

Y SAFONAU

THE STANDARDS

1	Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff	1	Standards relating to the use of the Welsh language within a body's internal administration
Safon 95:	Rhaid ichi ddatblygu polisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol, gyda'r bwriad o hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg, a rhaid ichi gyhoeddi'r polisi hwnnw ar eich mewnrwyd.	Standard 95:	You must develop a policy on using Welsh internally for the purpose of promoting and facilitating the use of the language, and you must publish that policy on your intranet.
Safon 96:	Pan fyddwch yn cynnig swydd newydd i unigolyn, rhaid ichi ofyn i'r unigolyn hwnnw a yw'n dymuno i'r contract cyflogaeth neu gontract am wasanaethau gael ei ddarparu yn Gymraeg; ac os yw'r unigolyn yn dymuno hynny rhaid ichi ddarparu'r contract yn Gymraeg.	Standard 96:	When you offer a new post to an individual, you must ask that individual whether he or she wishes for the contract of employment or contract for services to be provided in Welsh; and if that is the individual's wish you must provide the contract in Welsh.
Safon 97:	Rhaid ichi— (a) gofyn i bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ohebiaeth bapur sy'n ymwneud â'i gyflogaeth, ac sydd wedi ei chyfeirio ato'n bersonol, yn Gymraeg, a (b) os yw cyflogai yn dymuno hynny, darparu unrhyw ohebiaeth o'r fath iddo yn Gymraeg.	Standard 97:	You must — (a) ask each employee whether he or she wishes to receive any paper correspondence that relates to his or her employment, and which is addressed to him or her personally, in Welsh, and (b) if an employee so wishes, provide any such correspondence to that employee in Welsh.
Safon 98:	Rhaid ichi ofyn i bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu anghenion neu ofynion ei hyfforddiant yn Gymraeg; ac os yw'n dymuno hynny rhaid ichi ddarparu unrhyw ddogfennau o'r fath iddo yn Gymraeg.	Standard 98:	You must ask each employee whether he or she wishes to receive any documents that outline his or her training needs or requirements in Welsh; and if that is the employee's wish you must provide any such documents to him or to her in Welsh.

Safon 99:	Rhaid ichi ofyn i bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu ei amcanion perfformiad yn Gymraeg; ac os yw'n dymuno hynny rhaid ichi ddarparu unrhyw ddogfennau o'r fath iddo yn Gymraeg.	Standard 99:	You must ask each employee whether he or she wishes to receive any documents that outline his or her performance objectives in Welsh; and if that is the employee's wish you must provide any such documents to him or to her in Welsh.
Safon 100:	Rhaid ichi ofyn i bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu neu'n cofnodi ei gynllun gyrfa yn Gymraeg; ac os yw'n dymuno hynny rhaid ichi ddarparu unrhyw ddogfennau o'r fath iddo yn Gymraeg.	Standard 100	You must ask each employee whether he or she wishes to receive any documents that outline or record his or her career plan in Welsh; and if that is the employee's wish you must provide any such documents to him or to her in Welsh.
Safon 101:	Rhaid ichi ofyn i bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ffurflenni sy'n cofnodi ac yn awdurdodi— <ul style="list-style-type: none"> (a) gwyliau, (b) absenoldebau o'r gwaith, ac (c) oriau gwaith hyblyg, yn Gymraeg; ac os yw'n dymuno hynny rhaid ichi ddarparu unrhyw ffurflenni o'r fath iddo yn Gymraeg.	Standard 101:	You must ask each employee whether he or she wishes to receive any forms that record and authorise — <ul style="list-style-type: none"> (a) annual leave, (b) absences from work, and (c) flexible working hours, in Welsh; and if that is an employee's wish, you must provide any such forms to him or to her in Welsh.
Safon 102:	Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch ymddygiad yn y gweithle, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.	Standard 102:	If you publish a policy relating to behaviour in the workplace, you must publish it in Welsh.
Safon 103:	Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch iechyd a lles yn y gweithle, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.	Standard 103:	If you publish a policy relating to health and well-being at work, you must publish it in Welsh.
Safon 104:	Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch cyflogau neu fuddion yn y gweithle, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.	Standard 104:	If you publish a policy relating to salaries or workplace benefits, you must publish it in Welsh.
Safon 105:	Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch rheoli perfformiad, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.	Standard 105:	If you publish a policy relating to performance management, you must publish it in Welsh.
Safon 106:	Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch absenoldeb o'r gwaith, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.	Standard 106:	If you publish a policy about absence from work, you must publish it in Welsh.

Safon 107:	Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch amodau gwaith, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.	Standard 107:	If you publish a policy relating to working conditions, you must publish it in Welsh.
Safon 108:	Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch patrymau gwaith, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.	Standard 108:	If you publish a policy regarding work patterns, you must publish it in Welsh.
2	Safonau ynghylch cwynion a wneir gan aelod o staff corff	2	Standards relating to complaints made by a member of a body's staff
Safon 109:	Rhaid ichi ganiatáu i bob aelod o'ch staff— (a) gwneud cwynion ichi yn Gymraeg, a (b) ymateb i unrhyw gŵyn a wnaed amdano ef yn Gymraeg.	Standard 109:	You must allow each member of staff — (a) to make complaints to you in Welsh, and (b) to respond in Welsh to any complaint made about him or about her.
Safon 109A:	Rhaid ichi ddatgan mewn unrhyw ddogfen sydd gennych sy'n nodi eich gweithdrefnau ar gyfer gwneud cwynion y caiff pob aelod o staff— (a) gwneud cwyn ichi yn Gymraeg, a (b) ymateb i gŵyn a wnaed amdano ef yn Gymraeg; a rhaid ichi hefyd roi gwybod i bob aelod o staff am yr hawl honno.	Standard 109A:	You must state in any document that you have that sets out your procedures for making complaints that each member of staff may — (a) make a complaint to you in Welsh, and (b) respond to a complaint made about him or about her in Welsh; and you must also inform each member of staff of that right.
Safon 110:	Os byddwch yn cael cwyn gan aelod o staff neu'n cael cwyn ynghylch aelod o staff, a bod angen cyfarfod â'r aelod hwnnw o staff, rhaid ichi— (a) cynnig cynnal y cyfarfod yn Gymraeg, a (b) os yw'r aelod o staff yn dymuno i'r cyfarfod gael ei gynnal yn Gymraeg, cynnal y cyfarfod yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).	Standard 110:	If you receive a complaint from a member of staff or a complaint about a member of staff, and a meeting is required with that member of staff, you must — (a) offer to conduct the meeting in Welsh, and (b) if the member of staff wishes for the meeting to be conducted in Welsh, conduct the meeting in Welsh (without the assistance of a simultaneous or consecutive translation service).

Safon 111: Os byddwch yn cael cwyn gan aelod o staff neu'n cael cwyn ynghylch aelod o staff, a bod angen cyfarfod â'r aelod hwnnw o staff, rhaid ichi—

- (a) gofyn i'r aelod o staff a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod;
- (b) esbonio y byddwch yn darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw os yw'n ofynnol;

ac os yw'r aelod o staff yn dymuno defnyddio'r Gymraeg, rhaid ichi ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg yn y cyfarfod (oni bai eich bod yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).

Safon 112: Pan fyddwch yn rhoi gwybod i aelod o staff beth yw'ch penderfyniad mewn perthynas â chwyn a wneir gan yr aelod hwnnw, neu mewn perthynas â chwyn a wneir amdano ef, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os yw'r aelod hwnnw o staff—

- (a) wedi gwneud y gwyn yn Gymraeg,
- (b) wedi ymateb yn Gymraeg i gwyn amdano ef,
- (c) wedi gofyn bod cyfarfod ynglŷn â'r gwyn yn cael ei gynnal yn Gymraeg, neu
- (ch) wedi gofyn am gael defnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfod ynglŷn â'r gwyn.

3 Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff

Safon 113: Rhaid ichi ganiatáu i bob aelod o staff ymateb yn Gymraeg i honiadau a wneir yn ei erbyn mewn unrhyw broses ddisgyblu fewnol.

Standard 111: If you receive a complaint from a member of staff or a complaint about a member of staff, and a meeting is required with that member of staff, you must —

- (a) ask the member of staff whether he or she wishes to use the Welsh language at the meeting;
- (b) explain that you will provide a translation service from Welsh to English for that purpose if it is required;

and if the member of staff wishes to use the Welsh language, you must provide a simultaneous translation service from Welsh to English at the meeting (unless you conduct the meeting in Welsh without translation services).

Standard 112: When you inform a member of staff of a decision you have reached in relation to a complaint made by him or by her, or in relation to a complaint made about him or about her, you must do so in Welsh if that member of staff—

- (a) made the complaint in Welsh,
- (b) responded in Welsh to a complaint about him or about her,
- (c) asked for a meeting about the complaint to be conducted in Welsh, or
- (ch) asked to use the Welsh language at a meeting about the complaint.

3 Standards relating to a body disciplining staff

Standard 113: You must allow all members of staff to respond in Welsh to allegations made against them in any internal disciplinary process.

Safon 113A:	<p>Rhaid ichi—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) datgan mewn unrhyw ddogfen sydd gennych sy'n nodi eich trefniadau ar gyfer disgyblu staff y caiff unrhyw aelod o staff ymateb yn Gymraeg i unrhyw honiadau a wneir yn ei erbyn, a (b) os byddwch yn dechrau gweithdrefn ddisgyblu mewn perthynas ag aelod o staff, rhoi gwybod i'r aelod hwnnw o staff am yr hawl honno. 	Standard 113A:	<p>You must —</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) state in any document that you have which sets out your arrangements for disciplining staff that any member of staff may respond in Welsh to any allegations made against him or against her, and (b) if you commence a disciplinary procedure in relation to a member of staff, inform that member of staff of that right.
Safon 114:	<p>Os byddwch yn trefnu cyfarfod ag aelod o staff ynghylch achos disgyblu mewn perthynas â'i ymddygiad, rhaid ichi—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) cynnig cynnal y cyfarfod yn Gymraeg, a (b) os yw'r aelod o staff yn dymuno i'r cyfarfod gael ei gynnal yn Gymraeg, cynnal y cyfarfod yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol). 	Standard 114:	<p>If you organise a meeting with a member of staff regarding a disciplinary matter that relates to his or to her conduct you must —</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) offer to conduct the meeting in Welsh; and (b) if the member of staff wishes for the meeting to be conducted in Welsh, conduct the meeting in Welsh (without the assistance of a simultaneous or consecutive translation service).
Safon 115:	<p>Os byddwch yn trefnu cyfarfod ag aelod o staff ynghylch achos disgyblu mewn perthynas â'i ymddygiad, rhaid ichi—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) gofyn i'r aelod o staff a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, a (b) esbonio y byddwch yn darparu gwasanaeth cyfieithu at y diben hwnnw os yw'n ofynnol; <p>ac, os yw'r aelod o staff yn dymuno defnyddio'r Gymraeg, rhaid ichi ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i Saesneg yn y cyfarfod (oni bai eich bod yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).</p>	Standard 115:	<p>If you organise a meeting with a member of staff regarding a disciplinary matter that relates to his or her conduct you must —</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) ask the member of staff whether he or she wishes to use the Welsh language at the meeting, and (b) explain that you will provide a translation service for that purpose if it is required; <p>and, if the member of staff wishes to use the Welsh language, you must provide a simultaneous translation service from Welsh to English at the meeting (unless you conduct the meeting in Welsh without a translation service).</p>

Safon 116:	Pan fyddwch yn rhoi gwybod i aelod o staff beth yw'ch penderfyniad yn dilyn proses ddisgyblu, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os yw'r aelod hwnnw o staff—	Standard 116:	When you inform a member of staff of a decision you have reached following a disciplinary process, you must do so in Welsh if that member of staff—
	<ul style="list-style-type: none"> (a) wedi ymateb i honiadau yn ei erbyn yn Gymraeg, (b) wedi gofyn bod cyfarfod ynglŷn â'r broses ddisgyblu yn cael ei gynnal yn Gymraeg, neu (c) wedi gofyn am gael defnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfod ynglŷn â'r broses ddisgyblu. 		<ul style="list-style-type: none"> (a) responded to allegations made against him or her in Welsh, (b) asked for a meeting regarding the disciplinary process to be conducted in Welsh, or (c) asked to use the Welsh language at a meeting regarding the disciplinary process.
4	Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnrwyd	4	Standards relating to a body's information technology and about support material provided by a body, and relating to the intranet
Safon 117:	Rhaid ichi ddarparu meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg y Gymraeg i'ch staff, a darparu rhyngwynebau Cymraeg ar gyfer meddalwedd (pan fo rhyngwyneb ar gael).	Standard 117:	You must provide staff with computer software for checking spelling and grammar in Welsh, and provide Welsh language interfaces for software (where an interface exists).
Safon 118:	Rhaid ichi sicrhau—	Standard 118:	You must ensure that —
	<ul style="list-style-type: none"> (a) bod testun pob tudalen ar eich mewnrwyd ar gael yn Gymraeg, (b) bod pob tudalen Gymraeg ar eich mewnrwyd yn gweithredu'n llawn, ac (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar eich mewnrwyd. 		<ul style="list-style-type: none"> (a) the text of each page of your intranet is available in Welsh, (b) every Welsh language page on your intranet is fully functional, and (c) the Welsh language is treated no less favourably than the English language on your intranet.
Safon 119:	Rhaid ichi sicrhau—	Standard 119:	You must ensure that —
	<ul style="list-style-type: none"> (a) bod testun hafan eich mewnrwyd ar gael yn Gymraeg, (b) bod unrhyw destun Cymraeg ar hafan eich mewnrwyd (neu, pan fo'n berthnasol, bod hafan Gymraeg eich mewnrwyd) yn gweithredu'n llawn, ac 		<ul style="list-style-type: none"> (a) the text of the homepage of your intranet is available in Welsh, (b) any Welsh language text on your intranet's homepage (or, where relevant, your Welsh language intranet homepage) is fully functional, and

- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â hafan eich mewnwyd.

- (c) the Welsh language is treated no less favourably than the English language in relation to the homepage of your intranet.

Safon 120: Bob tro y byddwch yn cyhoeddi tudalen newydd neu'n diwygio tudalen ar eich mewnwyd, rhaid ichi sicrhau—

- (a) bod testun y dudalen honno ar gael yn Gymraeg,
- (b) bod unrhyw fersiwn Gymraeg o'r dudalen yn gweithredu'n llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â thestun y dudalen honno.

Standard 120: You must ensure that each time you publish a new intranet page or amend a page —

- (a) the text of that page is available in Welsh,
- (b) any Welsh language version of that page is fully functional, and
- (c) the Welsh language is treated no less favourably than the English language in relation to the text of that page.

Safon 121: Os oes gennych dudalen Gymraeg ar eich mewnwyd sy'n cyfateb i dudalen Saesneg, rhaid ichi nodi'n glir ar y dudalen Saesneg bod y dudalen hefyd ar gael yn Gymraeg, a rhaid darparu dolen uniongyrchol i'r dudalen Gymraeg ar y dudalen Saesneg gyfatebol.

Standard 121: If you have a Welsh language page on your intranet that corresponds to an English language page, you must state clearly on the English language page that the page is also available in Welsh, and must provide a direct link to the Welsh language page on the corresponding English language page.

Safon 122: Rhaid ichi neilltuo a chynnal tudalen (neu dudalennau) ar eich mewnwyd sy'n darparu gwasanaethau a deunydd cymorth i hybu'r Gymraeg ac i gynorthwyo eich staff i ddefnyddio'r Gymraeg.

Standard 122: You must designate and maintain a page (or pages) on your intranet which provides services and support material to promote the Welsh language and to assist your staff to use the Welsh language.

Safon 123: Rhaid ichi ddarparu'r rhyngwyneb a'r dewislenni ar eich tudalennau mewnwyd yn Gymraeg.

Standard 123: You must provide the interface and menus on your intranet pages in Welsh.

5 **Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu**

5 **Standards relating to a body developing Welsh language skills through planning and training its workforce**

Safon 124: Rhaid ichi asesu sgiliau Cymraeg eich cyflogeion.

Standard 124: You must assess the Welsh language skills of your employees.

Safon 125:	Rhaid ichi ddarparu hyfforddiant yn Gymraeg yn y meysydd a ganlyn, os ydych yn darparu hyfforddiant o'r fath yn Saesneg—	Standard 125:	You must provide training in Welsh in the following areas, if you provide such training in English —
	<ul style="list-style-type: none"> (a) recriwtio a chyfweld; (b) rheoli perfformiad; (c) gweithdrefnau cwyno a disgyblu; (ch) ymsefydlu; (d) delio â'r cyhoedd; ac (dd) iechyd a diogelwch. 		<ul style="list-style-type: none"> (a) recruitment and interviewing; (b) performance management; (c) complaints and disciplinary procedures; (ch) induction; (d) dealing with the public; and (dd) health and safety.
Safon 126:	Rhaid ichi ddarparu hyfforddiant (yn Gymraeg) ar ddefnyddio'r Gymraeg yn effeithiol mewn—	Standard 126:	You must provide training (in Welsh) on using Welsh effectively in —
	<ul style="list-style-type: none"> (a) cyfarfodydd; (b) cyfweiliadau; ac (c) gweithdrefnau cwyno a disgyblu. 		<ul style="list-style-type: none"> (a) meetings; (b) interviews; and (c) complaints and disciplinary procedures.
Safon 127:	Rhaid ichi ddarparu cyfleoedd yn ystod oriau gwaith—	Standard 127:	You must provide opportunities during working hours —
	<ul style="list-style-type: none"> (a) i'ch cyflogeion gael gwersi Cymraeg sylfaenol, a (b) i gyflogeion sy'n rheoli pobl eraill gael hyfforddiant ar ddefnyddio'r Gymraeg yn eu rôl fel rheolwyr. 		<ul style="list-style-type: none"> (a) for your employees to receive basic Welsh language lessons, and (b) for employees who manage others to receive training on using the Welsh language in their role as managers.
Safon 128:	Rhaid ichi ddarparu cyfleoedd i'ch cyflogeion sydd wedi cwblhau hyfforddiant Cymraeg sylfaenol gael hyfforddiant pellach, yn rhad ac am ddim, er mwyn datblygu eu sgiliau yn yr iaith.	Standard 128:	You must provide opportunities for employees who have completed basic Welsh language training to receive further training, free of charge, to develop their language skills.
Safon 129:	Rhaid ichi ddarparu cyrsiau hyfforddi er mwyn i'ch cyflogeion ddatblygu—	Standard 129:	You must provide training courses so that your employees can develop —
	<ul style="list-style-type: none"> (a) ymwybyddiaeth o'r Gymraeg (gan gynnwys ymwybyddiaeth am hanes yr iaith a'i lle yn niwylliant Cymru); (b) dealltwriaeth o'r ddyletswydd i weithredu yn unol â safonau'r Gymraeg; (c) dealltwriaeth am y modd y gellir defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle. 		<ul style="list-style-type: none"> (a) awareness of the Welsh language (including awareness of its history and its role in Welsh culture); (b) an understanding of the duty to operate in accordance with the Welsh language standards; (c) an understanding of how the Welsh language can be used in the workplace.

Safon 130:	Pan fyddwch yn darparu gwybodaeth i gyflogeion newydd (er enghraifft, fel rhan o broses ymsefydlu), rhaid ichi ddarparu gwybodaeth er mwyn codi eu hymwybyddiaeth o'r Gymraeg.	Standard 130:	When you provide information to new employees (for example by means of an induction process), you must provide information for the purpose of raising their awareness of the Welsh language.
Safon 131:	Rhaid ichi ddarparu geiriad neu logo ar gyfer llofnodion e-bost eich staff sy'n eu galluogi i ddynodi a ydynt yn siarad Cymraeg yn rhugl neu'n dysgu'r iaith.	Standard 131:	You must provide wording or a logo for your staff to include in e-mail signatures which will enable them to indicate whether they speak Welsh fluently or whether they are learning the language.
Safon 132:	Rhaid ichi ddarparu geiriad ar gyfer eich cyflogeion fydd yn eu galluogi i gynnwys fersiwn Gymraeg o'u manylion cyswllt mewn negeseuon e-byst, ac i ddarparu fersiwn Gymraeg o unrhyw neges sy'n hysbysu pobl eraill nad ydynt ar gael i ateb negeseuon ebost.	Standard 132:	You must provide wording for your employees which will enable them to include a Welsh language version of their contact details in e-mail messages, and to provide a Welsh language version of any message which informs others that they are unavailable to respond to e-mail messages.
Safon 133	Rhaid ichi roi ar gael i aelodau'r staff sy'n gallu siarad Cymraeg fathodyn iddynt ei wisgo sy'n cyfleu hynny.	Standard 133	You must make available to members of staff who are able to speak Welsh a badge for them to wear to convey that.
Safon 133A	Rhaid ichi hybu ymhlith aelodau'r staff wisgo bathodyn sy'n cyfleu bod aelod o staff yn gallu siarad Cymraeg.	Standard 133A	You must promote to members of staff the wearing of a badge that conveys that a member of staff is able to speak Welsh.
6	Safonau ynghylch recriwtio ac apwyntio	6	Standards relating to a body recruiting and appointing
Safon 134:	Pan fyddwch yn asesu'r anghenion ar gyfer swydd newydd neu swydd wag, rhaid ichi asesu'r angen am sgiliau yn y Gymraeg, a'i chategoreiddio fel swydd pan fo un neu ragor o'r canlynol yn gymwys— <ul style="list-style-type: none"> (a) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol; (b) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir rhywun i'r swydd; (c) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol; neu (ch) nad yw sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol. 	Standard 134:	When you assess the requirements for a new or vacant post, you must assess the need for Welsh language skills, and categorise it as a post where one or more of the following apply — <ul style="list-style-type: none"> (a) Welsh language skills are essential; (b) Welsh language skills need to be learnt when appointed to the post; (c) Welsh language skills are desirable; or (ch) Welsh language skills are not necessary.

Safon 134A:	<p>Os byddwch wedi categorieiddio swydd fel un sy'n gofyn bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol, yn ddymunol neu fod angen eu dysgu, rhaid ichi—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) pennu hynny wrth hysbysebu'r swydd, a (b) hysbysebu'r swydd yn Gymraeg. 	Standard 134A:	<p>If you have categorised a post as one where Welsh language skills are essential, desirable or need to be learnt you must —</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) specify that when advertising the post, and (b) advertise the post in Welsh.
Safon 135:	<p>Pan fyddwch yn hysbysebu swydd, rhaid ichi ddatgan y caniateir i geisiadau gael eu cyflwyno yn Gymraeg, ac na fydd cais a gyflwynir yn y Gymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na chais a gyflwynir yn Saesneg.</p>	Standard 135:	<p>When you advertise a post, you must state that applications may be submitted in Welsh, and that an application submitted in Welsh will not be treated less favourably than an application submitted in English.</p>
Safon 135A:	<p>Os byddwch yn cyhoeddi—</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) ffurflenni cais am swyddi; (b) deunydd esboniadol ynghylch eich proses ar gyfer ymgeisio am swyddi; (c) gwybodaeth am eich proses gyfweld, neu am unrhyw dulliau asesu eraill wrth ymgeisio am swyddi; (ch) swydd-ddisgrifiadau; <p>rhaid ichi eu cyhoeddi yn Gymraeg a rhaid ichi sicrhau nad ydych yn trin unrhyw fersiynau Cymraeg o'r dogfennau yn llai ffafriol na fersiynau Saesneg ohonynt.</p>	Standard 135A:	<p>If you publish —</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) application forms for posts; (b) material that explains your procedure for applying for posts; (c) information about your interview process, or about other assessment methods when applying for posts; (ch) job descriptions; <p>you must publish them in Welsh; and you must ensure that the Welsh language versions of the documents are treated no less favourably than any English language versions of those documents.</p>
Safon 135B:	<p>Rhaid ichi beidio â thrin cais am swydd a wneir yn Gymraeg yn llai ffafriol na chais a wneir yn Saesneg (gan gynnwys, ymysg pethau eraill, o ran y dyddiad cau yr ydych yn ei osod ar gyfer cael ceisiadau, ac o ran amseriad rhoi gwybod i unigolion ynghylch penderfyniadau).</p>	Standard 135B:	<p>You must not treat an application for a post made in Welsh less favourably than you treat an application made in English (including, amongst other matters, in relation to the closing date you set for receiving applications and in relation to any timescale for informing individuals of decisions).</p>

Safon 136:	<p>Rhaid ichi sicrhau bod eich ffurflenni cais am swyddi yn rhoi lle i unigolion nodi eu bod yn dymuno cael cyfweiliad neu ddull arall o asesiad yn Gymraeg ac, os yw unigolyn yn dymuno hynny, rhaid ichi gynnal unrhyw gyfweiliad neu ddull arall o asesiad yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).</p>	Standard 136:	<p>You must ensure that your application forms for posts provide a space for individuals to indicate that they wish an interview or other method of assessment in Welsh and if an individual so wishes, you must conduct any interview or other method of assessment in Welsh (without the assistance of a simultaneous or consecutive translation service).</p>
Safon 137:	<p>Rhaid ichi sicrhau bod eich ffurflenni cais am swyddi—</p> <p>(a) yn rhoi lle i unigolion nodi eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg mewn cyfweiliad neu mewn unrhyw ddull arall o asesiad, a</p> <p>(b) yn esbonio y byddwch yn darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw os oes angen;</p> <p>ac, os yw'r unigolyn yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad neu'r asesiad, rhaid ichi ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd yn y cyfweiliad neu asesiad (os nad ydych yn cynnal y cyfweiliad neu'r asesiad yn Gymraeg heb y gwasanaeth cyfieithu hwnnw).</p>	Standard 137:	<p>You must ensure that your application forms for posts —</p> <p>(a) provide a space for individuals to indicate that they wish to use the Welsh language at an interview or at any other method of assessment, and</p> <p>(b) explain that you will provide a translation service from Welsh to English for that purpose if it is required;</p> <p>and, if the individual wishes to use the Welsh language at the interview or assessment, you must provide a simultaneous translation service at the interview or assessment (unless you conduct the interview or assessment in Welsh without that translation service).</p>
Safon 138:	<p>Pan fyddwch yn rhoi gwybod i unigolyn beth yw'ch penderfyniad mewn perthynas â chais am swydd, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os gwnaed y cais yn Gymraeg.</p>	Standard 138:	<p>When you inform an individual of your decision in relation to an application for a post, you must do so in Welsh if the application was made in Welsh.</p>
7	Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff	7	Standards relating to signs displayed in a body's workplace

Safon 139:	Pan fyddwch yn gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd yn eich gweithle (gan gynnwys arwyddion dros dro), rhaid i unrhyw destun sy'n cael ei arddangos ar yr arwydd gael ei arddangos yn Gymraeg (pa un ai ar yr un arwydd sy'n arddangos y testun Saesneg cyfatebol neu ar arwydd ar wahân), ac os yw'r un testun yn cael ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid ichi beidio â thrin y testun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg.	Standard 139:	When you erect a new sign or renew a sign in your workplace (including temporary signs), any text displayed on the sign must be displayed in Welsh (whether on the same sign as the corresponding English language text or on a separate sign), and if the same text is displayed in Welsh and in English, you must not treat the Welsh language text less favourably than the English language text.
Safon 140:	Pan fyddwch yn gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd yn eich gweithle (gan gynnwys arwyddion dros dro), a bod yr arwydd hwnnw'n cyfleu yr un wybodaeth yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid i'r testun Cymraeg gael ei roi mewn safle fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.	Standard 140:	When you erect a new sign or renew a sign in your workplace (including temporary signs) which conveys the same information in Welsh and in English, the Welsh language text must be positioned so that it is likely to be read first.
Safon 141:	Rhaid ichi sicrhau bod y testun Cymraeg ar arwyddion a arddangosir yn eich gweithle yn gywir o ran ystyr a mynegiant.	Standard 141:	You must ensure that the Welsh language text on signs displayed in your workplace is accurate in terms of meaning and expression.
8	Safon ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff	8	Standard relating to audio announcements and messages in a body's workplace
Safon 142:	Pan fyddwch yn gwneud cyhoeddiadau dros offer sain yn eich gweithle, rhaid i'r cyhoeddiad hwnnw gael ei wneud yn Gymraeg, ac os gwneir y cyhoeddiad yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid i'r cyhoeddiad gael ei wneud yn Gymraeg yn gyntaf.	Standard 142:	When you make announcements in the workplace using audio equipment, that announcement must be made in Welsh, and if the announcement is made in Welsh and in English, the announcement must be made in Welsh first.

RHAN 2

SAFONAU SY’N DDIBYNNOL AR SAFONAU ERAILL– AMODAU ARBENNIG

9 Pan fydd hysbysiad cydymffurfio yn ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un o’r safonau a restrir ar res benodol yng ngholofn 1 o Dabl 1, rhaid i’r hysbysiad cydymffurfio hwnnw hefyd ei gwneud yn ofynnol i’r corff hwnnw gydymffurfio (ym mha fodd bynnag y gwêl Comisiynydd y Gymraeg yn briodol) â’r safon neu’r safonau a restrir ar y rhes honno yng ngholofn 2.

PART 2

STANDARDS THAT ARE RELIANT ON OTHER STANDARDS – SPECIAL CONDITIONS

9 When a compliance notice requires a body to comply with one of the standards listed on a specific row in column 1 of Table 1, that compliance notice must also require that body to comply (in whatever way the Welsh Language Commissioner considers appropriate) with the standard or standards listed in column 2 of that row.

TABL 1

<i>Rhes</i>	Colofn 1 <i>Prif safon</i>	Colofn 2 <i>Safon ddibynnol</i>
(1)	Gweithdrefnau cwyno Safon 109	Safon 109A
(2)	Gweithdrefnau cwyno Safon 109A	Safon 109
(3)	Disgyblu staff Safon 113	Safon 113A
(4)	Disgyblu staff Safon 113A	Safon 113
(5)	Y fewnwyd Safon 118, 119 neu 120	Safon 121
(6)	Recriwtio ac apwyntio Safon 134	Safon 134A
(7)	Recriwtio Safon 135	Safon 135A Safon 135B Safon 138
(8)	Arwyddion mewnol Safon 139	Safon 141

TABLE 1

<i>Row</i>	Column 1 <i>Main standard</i>	Column 2 <i>Reliant standard</i>
(1)	Complaints procedures Standard 109	Standard 109A
(2)	Complaints procedures Standard 109A	Standard 109
(3)	Disciplining staff Standard 113	Standard 113A
(4)	Disciplining staff Standard 113A	Standard 113
(5)	Intranet Standards 118, 119 or 120	Standard 121
(6)	Recruitment and appointments Standard 134	Standard 134A
(7)	Recruitment Standard 135	Standard 135A Standard 135B Standard 138
(8)	Internal signs Standard 139	Standard 141

RHAN 3
DEHONGLI'R SAFONAU

- 10 Rhaid dehongli'r safonau a bennir yn Rhan 1 o'r Atodlen hon fel a ganlyn.
- 11 (1) Nid yw'n ofynnol i gorff gyfieithu i'r Gymraeg unrhyw destun nad yw wedi ei lunio ("testun A").
- (2) Ni fydd corff yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol os nad yw'n cyfieithu testun A i'r Gymraeg ond gweler is-baragraff (3).
- (3) Rhaid i gorff ddefnyddio'r fersiwn Gymraeg o destun A os yw person arall wedi llunio testun A yn Gymraeg yn unol—
- (a) â'i Gynllun Iaith Gymraeg;
 - (b) â dyletswydd i gydymffurfio â safonau;
 - (c) â Rheolau Sefydlog y Cynulliad;
 - (ch) ag adran 35(1C) o Ddeddf 2006; neu
 - (d) â Chynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Cynulliad.
- (4) Yn y paragraff hwn—
- (a) ystyr "Cynllun Iaith Gymraeg" yw cynllun iaith Gymraeg a lunnir yn unol â Rhan 2 o Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993;
 - (b) ystyr "dyletswydd i gydymffurfio â safonau" yw dyletswydd i gydymffurfio â safon o dan adran 25 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011;
 - (c) ystyr "Deddf 2006" yw Deddf Llywodraeth Cymru 2006;
 - (ch) ystyr "Rheolau Sefydlog y Cynulliad" yw rheolau sefydlog a wnaed o dan adran 31 o Ddeddf 2006;

PART 3
INTERPRETING THE STANDARDS

- 10 The standards specified in Part 1 of this Schedule must be interpreted as follows.
- 11 (1) A body is not required to translate into Welsh any text that it has not produced ("text A").
- (2) A body will not be treating the Welsh language less favourably if it does not translate text A into Welsh but see sub-paragraph (3).
- (3) A body must use the Welsh version of text A if another person has produced text A in Welsh in accordance with—
- (a) its Welsh Language Scheme;
 - (b) a duty to comply with standards;
 - (c) Standing Orders of the Assembly;
 - (ch) section 35(1C) of the 2006 Act; or
 - (d) the Assembly Commission's Official Languages Scheme.
- (4) In this paragraph—
- (a) "Welsh Language Scheme" means a Welsh language scheme produced in accordance with Part 2 of the Welsh Language Act 1993;
 - (b) "a duty to comply with standards" means a duty to comply with a standard under section 25 of the Welsh Language (Wales) Measure 2011;
 - (c) "the 2006 Act" means the Government of Wales Act 2006;
 - (ch) "Standing Orders of the Assembly" means standing orders made under section 31 of the 2006 Act;

(d) ystyr “Cynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Cynulliad” yw’r Cynllun a fabwysiadwyd ac a gyhoeddwyd o dan baragraff 8 o Atodlen 2 i Ddeddf 2006.

(d) “the Assembly Commission’s Official Languages Scheme” means the Scheme adopted and published under paragraph 8 of Schedule 2 to the 2006 Act.

12

At ddibenion safonau 118, 119 a 120 (mewnwyd corff), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg yn cynnwys, ymysg pethau eraill (ac yn ogystal â materion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

(a) golwg y deunydd (er enghraifft o ran lliw, maint, ffont, a fformat unrhyw destun);

(b) pryd y caiff y deunydd ei gyhoeddi ar y fewnwyd;

ond nid yw’n golygu bod yn rhaid i’r deunydd Cymraeg ymddangos ar yr un dudalen â’r deunydd Saesneg, nac ar dudalen a fydd yn debygol o agor cyn y fersiwn Saesneg gyfatebol o’r dudalen.

12

For the purposes of standards 118, 119 and 120 (a body’s intranet), references to treating the Welsh language no less favourably than the English language include, amongst other matters (and in addition to specific matters referred to in any individual standard), treating the Welsh language no less favourably as regards—

(a) the visual presentation of the material (for example in relation to the colour, size, font and format of any text);

(b) when material is published on the intranet;

but it does not mean that the Welsh language material must appear on the same page as the English language material, or on a page that is likely to open before the corresponding English language version of a page.

13

At ddibenion safonau 135A (recruiwtio) a 139 (arwyddion mewnol), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg yn cynnwys, ymysg pethau eraill (ac yn ogystal â materion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

(a) golwg y deunydd (er enghraifft o ran lliw neu ffont unrhyw destun);

(b) maint y deunydd;

(c) lleoliad ac amlygrwydd y deunydd mewn unrhyw fan cyhoeddus;

(ch) pryd a sut y caiff y deunydd ei gyhoeddi, ei ddarparu neu ei arddangos;

13

For the purposes of standards 135A (recruitment) and 139 (internal signs), references to treating the Welsh language no less favourably than the English language includes, amongst other matters (and in addition to specific matters referred to in any individual standard), treating the Welsh language no less favourably as regards —

(a) the visual presentation of the material (for example in relation to the colour or font of any text);

(b) the size of the material;

(c) the position and prominence of the material in any public area;

(ch) when and how material is published, provided or exhibited;

	(d) fformat deunydd cyhoeddi'r		(d) the publication format of the material.
14	At ddibenion y safonau, nid yw gofyniad i gyhoeddi, darparu neu arddangos unrhyw ddeunydd ysgrifenedig yn Gymraeg yn golygu y dylid cyhoeddi, darparu neu arddangos deunydd yn Gymraeg yn unig, ac nid yw'n golygu ychwaith y dylid llunio'r deunydd yn Gymraeg yn gyntaf (oni nodir hynny yn benodol yn y safon).	14	For the purposes of the standards a requirement to publish, provide or display any written material in Welsh does not mean that material should be published, provided or, displayed in Welsh only, nor does it mean that the material should be produced in Welsh first (unless that is specifically stated in the standard).
15	Nid yw safonau 120 i 121 (y fewnrwyd) yn gymwys i— (a) dogfennau y darperir dolen iddynt ar y fewnrwyd, deunydd hysbysebu ar y fewnrwyd, na chlipiau fideo a sain ar y fewnrwyd (gweler safonau 102 i 108 am ddarpariaeth benodol mewn perthynas â dogfennau); (b) gwybodaeth a gyflwynir gan bersonau ar dudalen ryngweithiol a gyhoeddir ar fewnrwyd corff (er enghraifft, ar adran ar gyfer sylwadau neu ar fforwm trafod).	15	Standards 120 to 121 (intranet) do not apply to— (a) documents to which a link is provided on the intranet, advertising material on the intranet, or to video and audio clips on the intranet (see standards 102 to 108 for specific provision in relation to documents); (b) information presented by persons on an interactive page published on a body's intranet (for example on a section for comments or on a discussion forum).
16	At ddibenion safonau 134 a 134A yn unig— (a) mae "swydd" yn cynnwys penodiad cyhoeddus; (b) ystyr "penodiad cyhoeddus" yw unrhyw benodiad i gorff cyhoeddus neu swydd gyhoeddus.	16	For the purposes of standards 134 and 134A only — (a) "post" includes a public appointment; (b) "public appointment" means any appointment to a public body or public office.
17	Nid yw safon 142 yn gymwys pan wneir y neges y byddwch yn ei chyhoeddi dros system annerch gyhoeddus yn ystod argyfwng neu ymarfer argyfwng.	17	Standard 142 does not apply when the message that you announce over a public address system is made during an emergency or an emergency drill.

ATODLEN 4 Rheoliad 2(4)
Safonau Cadw Cofnodion

SCHEDULE 4 Regulation 2(4)
Record Keeping Standards

RHAN 1

Y SAFONAU

PART 1

THE STANDARDS

1	Safonau ynghylch cadw cofnodion gan gorff	1	Standards relating to a body keeping records
Safon 143:	Rhaid ichi gadw cofnod, mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, o nifer y cwynion yr ydych yn eu cael sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau.	Standard 143:	You must keep a record, in relation to each financial year, of the number of complaints you receive relating to your compliance with standards.
Safon 144:	Rhaid ichi gadw copi o unrhyw gŵyn ysgrifenedig yr ydych yn ei chael sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.	Standard 144:	You must keep a copy of any written complaint that you receive that relates to your compliance with the standards with which you are under a duty to comply.
Safon 145:	Rhaid ichi gadw copi o unrhyw gŵyn ysgrifenedig yr ydych yn ei chael sy'n ymwneud â'r Gymraeg (pa un ai yw'r gŵyn yn ymwneud â'r safonau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy ai peidio).	Standard 145:	You must keep a copy of any written complaint that you receive that relates to the Welsh language (whether or not that complaint relates to the standards with which you are under a duty to comply).
Safon 146:	Rhaid ichi gadw cofnod o'r camau yr ydych wedi eu cymryd i sicrhau y cydymffurfir â'r safonau llunio polisi yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.	Standard 146:	You must keep a record of the steps that you have taken in order to ensure compliance with the policy making standards with which you are under a duty to comply.
Safon 147:	Rhaid ichi gadw cofnod (yn dilyn asesiadau o sgiliau iaith Gymraeg eich cyflogeion a wnaed gennyh yn unol â safon 124), o nifer y cyflogeion sy'n meddu ar sgiliau yn y Gymraeg ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol a, phan fo hynny'n wybyddus ichi, rhaid ichi gadw cofnod o lefel sgiliau'r cyflogeion hynny.	Standard 147:	You must keep a record (following assessments of your employees' Welsh language skills made in accordance with standard 124), of the number of employees who have Welsh language skills at the end of each financial year and, where you have that information, you must keep a record of the skill level of those employees.
Safon 148:	Rhaid ichi gadw cofnod, ar gyfer pob blwyddyn ariannol, o— (a) nifer yr aelodau o staff a fynychodd gyrsiau	Standard 148:	You must keep a record, for each financial year of— (a) the number of members of staff who attended training courses provided

hyfforddi a ddarparwyd yn Gymraeg (yn unol â safon 125), a

- (b) os ddarparwyd fersiwn Gymraeg o gwrs yn unol â safon 125, y ganran o gyfanswm nifer y staff a fynychodd y fersiwn honno o'r cwrs.

in Welsh (in accordance with standard 125), and

- (b) if a Welsh version of a course was provided in accordance with standard 125, the percentage of the total number of staff attending the course who attended that version.

Safon 149: Rhaid ichi gadw cofnod o nifer yr aelodau o staff sy'n gwisgo bathodyn (a roddir ar gael iddynt yn unol â safon 133) ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol.

Standard 149: You must keep a record of the number of members of staff who wear a badge (made available to them in accordance with standard 133) at the end of each financial year.

Safon 150: Rhaid ichi gadw cofnod o bob asesiad a gynhaliwch (yn unol â safon 134) mewn cysylltiad â'r sgiliau Cymraeg y gallai fod eu hangen mewn perthynas â swydd newydd neu swydd wag.

Standard 150: You must keep a copy of every assessment that you carry out (in accordance with standard 134) in respect of the Welsh language skills that may be needed in relation to a new or vacant post.

Safon 151: Rhaid ichi gadw cofnod, mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, o nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a gategoreiddiwyd (yn unol â safon 134) fel swyddi sy'n gofyn—

Standard 151: You must keep a record, in relation to each financial year, of the number of new and vacant posts which were categorised (in accordance with standard 134) as posts where—

- (a) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol;
- (b) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg unwaith y penodir rhywun i'r swydd;
- (c) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol; neu
- (ch) nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol.

- (a) Welsh language skills are essential;
- (b) Welsh language skills need to be learnt when appointed to the post;
- (c) Welsh language skills are desirable; or
- (ch) Welsh language skills are not necessary.

RHAN 2

DEHONGLI'R SAFONAU

2 Rhaid dehongli'r safonau a bennir yn Rhan 1 o'r Atodlen hon fel a ganlyn.

3 At ddibenion safonau 143, 147, 148, 149 a 151, ystyr "blwyddyn ariannol" yw blwyddyn ariannol y corff ei hun.

PART 2

INTERPRETING THE STANDARDS

2 The standards specified in Part 1 of this Schedule must be interpreted as follows.

3 For the purposes of standards 143, 147, 148, 149 and 151 "financial year" means the body's own financial year.

Safonau sy'n ymdrin â Materion Atodol

RHAN 1

SAFONAU CYFLENWI GWASANAETHAU

1 Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i safonau cyflenwi gwasanaethau

Safon 152: Rhaid ichi sicrhau bod dogfen sy'n cofnodi'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a'r graddau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safonau hynny, ar gael—

- (a) ar eich gwefan, a
- (b) ym mhob un o'ch swyddfeydd sy'n agored i'r cyhoedd.

2 Corff yn cyhoeddi gweithdrefn gwyno

Safon 153: Rhaid ichi—

(a) sicrhau bod gennych weithdrefn gwyno sy'n delio â'r materion a ganlyn—

- (i) sut yr ydych yn bwriadu delio â chwynion ynglŷn â'ch cydymffurfedd â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a
- (ii) sut y byddwch yn darparu hyfforddiant i'ch staff ynglŷn â delio â'r cwynion hynny,
- (b) cyhoeddi dogfen sy'n cofnodi'r weithdrefn honno ar eich gwefan, ac
- (c) sicrhau bod copi o'r ddogfen honno ar gael ym mhob un o'ch swyddfeydd sy'n agored i'r cyhoedd.

Standards which deal with Supplementary Matters

PART 1

SERVICE DELIVERY STANDARDS

1 A body publicising service delivery standards

Standard 152: You must ensure that a document which records the service delivery standards with which you are under a duty to comply, and the extent to which you are under a duty to comply with those standards, is available—

- (a) on your website, and
- (b) in each of your offices that are open to the public.

2 A body publishing a complaints procedure

Standard 153: You must—

(a) ensure that you have a complaints procedure that deals with the following matters—

- (i) how you intend to deal with complaints relating to your compliance with the service delivery standards with which you are under a duty to comply, and
- (ii) how you will provide training for your staff in relation to dealing with those complaints,
- (b) publish a document that records that procedure on your website, and
- (c) ensure that a copy of that document is available in each of your offices that are open to the public.

3 Corff yn cyhoeddi trefniadau goruchwyllo, hybu etc.

Safon 154:

Rhaid ichi—

- (a) sicrhau bod gennych drefniadau ar gyfer—
 - (i) goruchwyllo'r modd yr ydych yn cydymffurfio â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy,
 - (ii) hybu'r gwasanaethau a gynigir gennych yn unol â'r safonau hynny, a
 - (iii) hwyluso defnyddio'r gwasanaethau hynny,
- (b) cyhoeddi dogfen sy'n cofnodi'r trefniadau hynny ar eich gwefan, ac
- (c) sicrhau bod copi o'r ddogfen honno ar gael ym mhob un o'ch swyddfeydd sy'n agored i'r cyhoedd.

4 Corff yn llunio adroddiad blynyddol ynglŷn â safonau cyflenwi gwasanaethau

Safon 155:

(1) Rhaid ichi lunio adroddiad (“adroddiad blynyddol”), yn Gymraeg, mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, sy'n delio â'r modd y bu ichi gydymffurfio â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy yn ystod y flwyddyn honno.

(2) Rhaid i'r adroddiad blynyddol gynnwys nifer y cwynion a gawsoch yn ystod y flwyddyn honno a oedd yn ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

(3) Rhaid ichi gyhoeddi'r adroddiad blynyddol heb fod yn

3 A body publishing arrangements for oversight, promotion etc.

Standard 154: You must—

- (a) ensure that you have arrangements for—
 - (i) overseeing the way you comply with the service delivery standards with which you are under a duty to comply,
 - (ii) promoting the services that you offer in accordance with those standards, and
 - (iii) facilitating the use of those services,
- (b) publish a document that records those arrangements on your website, and
- (c) ensure that a copy of that document is available in each of your offices that are open to the public.

4 A body producing an annual report regarding service delivery standards

Standard 155:

(1) You must produce a report (an “annual report”), in Welsh, in relation to each financial year, which deals with the way in which you have complied with the service delivery standards with which you were under a duty to comply during that year.

(2) The annual report must include the number of complaints that you received during that year which related to your compliance with the service delivery standards with which you were under a duty to comply.

(3) You must publish the annual report no later than 6 months

hwyrach na 6 mis yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi.

(4) Rhaid ichi roi cyhoeddusrwydd i'r ffaith eich bod wedi cyhoeddi adroddiad blynyddol.

(5) Rhaid ichi sicrhau bod copi cyfredol o'ch adroddiad blynyddol ar gael—

- (a) ar eich gwefan, a
- (b) ym mhob un o'ch swyddfeydd sy'n agored i'r cyhoedd.

following the end of the financial year to which the report relates.

(4) You must publicise the fact that you have published an annual report.

(5) You must ensure that a current copy of your annual report is available—

- (a) on your website, and
- (b) in each of your offices that are open to the public.

5 Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r modd y mae'n bwriadu cydymffurfio â safonau cyflenwi gwasanaethau

Safon 156: Rhaid ichi gyhoeddi dogfen ar eich gwefan sy'n esbonio sut yr ydych yn bwriadu cydymffurfio â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

6 Corff yn darparu gwybodaeth i Gomisiynydd y Gymraeg

Safon 157: Rhaid ichi ddarparu unrhyw wybodaeth y bydd Comisiynydd y Gymraeg yn gofyn amdani sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

5 A body publicising the way it intends to comply with service delivery standards

Standard 156: You must publish a document on your website which explains how you intend to comply with the service delivery standards with which you are under a duty to comply.

6 A body providing information to the Welsh Language Commissioner

Standard 157: You must provide any information requested by the Welsh Language Commissioner which relates to your compliance with the service delivery standards with which you are under a duty to comply.

RHAN 2
SAFONAU LLUNIO POLISI

PART 2
POLICY MAKING STANDARDS

7	Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i safonau llunio polisi	7	A body publicising policy making standards
Safon 158:	<p>Rhaid ichi sicrhau bod dogfen sy'n cofnodi'r safonau llunio polisi yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a'r graddau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safonau hynny, ar gael—</p> <p>(a) ar eich gwefan, a</p> <p>(b) ym mhob un o'ch swyddfeydd sy'n agored i'r cyhoedd.</p>	Standard 158:	<p>You must ensure that a document which records the policy making standards with which you are under a duty to comply, and the extent to which you are under a duty to comply with those standards, is available—</p> <p>(a) on your website, and</p> <p>(b) in each of your offices that are open to the public.</p>
8	Corff yn cyhoeddi gweithdrefn gwyno	8	A body publishing a complaints procedure
Safon 159:	<p>Rhaid ichi—</p> <p>(a) sicrhau bod gennych weithdrefn gwyno sy'n delio â'r materion a ganlyn—</p> <p>(i) sut yr ydych yn bwriadu delio â chwynion ynglŷn â'ch cydymffurfedd â'r safonau llunio polisi yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a</p> <p>(ii) sut y byddwch yn darparu hyfforddiant i'ch staff ynglŷn â delio â'r cwynion hynny,</p> <p>(b) cyhoeddi dogfen sy'n cofnodi'r weithdrefn honno ar eich gwefan, ac</p> <p>(c) sicrhau bod copi o'r ddogfen honno ar gael ym mhob un o'ch swyddfeydd sy'n agored i'r cyhoedd.</p>	Standard 159:	<p>You must—</p> <p>(a) ensure that you have a complaints procedure that deals with the following matters—</p> <p>(i) how you intend to deal with complaints relating to your compliance with the policy making standards with which you are under a duty to comply, and</p> <p>(ii) how you will provide training for your staff in relation to dealing with those complaints,</p> <p>(b) publish a document that records that procedure on your website, and</p> <p>(c) ensure that a copy of that document is available in each of your offices that are open to the public.</p>

9	Corff yn cyhoeddi trefniadau goruchwylio	9	A body publishing arrangements for oversight
Safon 160:	<p>Rhaid ichi—</p> <p>(a) sicrhau bod gennych drefniadau ar gyfer goruchwylio'r modd yr ydych yn cydymffurfio â'r safonau llunio polisi yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy,</p> <p>(b) cyhoeddi dogfen sy'n cofnodi'r trefniadau hynny ar eich gwefan, ac</p> <p>(c) sicrhau bod copi o'r ddogfen honno ar gael ym mhob un o'ch swyddfeydd sy'n agored i'r cyhoedd.</p>	Standard 160:	<p>You must—</p> <p>(a) ensure that you have arrangements for overseeing the way you comply with the policy making standards with which you are under a duty to comply,</p> <p>(b) publish a document that records those arrangements on your website, and</p> <p>(c) ensure that a copy of that document is available in each of your offices that are open to the public.</p>
10	Corff yn llunio adroddiad blynyddol ynglŷn â safonau llunio polisi	10	A body producing an annual report regarding policy making standards
Safon 161:	<p>(1) Rhaid ichi lunio adroddiad, (“adroddiad blynyddol”), yn Gymraeg, mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, sy'n delio â'r modd y bu ichi gydymffurfio â'r safonau llunio polisi yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy yn ystod y flwyddyn honno.</p> <p>(2) Rhaid i'r adroddiad blynyddol gynnwys nifer y cwynion a gawsoch yn ystod y flwyddyn a oedd yn ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau llunio polisi yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.</p> <p>(3) Rhaid ichi gyhoeddi'r adroddiad blynyddol heb fod yn hwyrach na 6 mis yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi.</p> <p>(4) Rhaid ichi roi cyhoeddusrwydd i'r ffaith eich bod wedi cyhoeddi adroddiad blynyddol.</p> <p>(5) Rhaid ichi sicrhau bod copi cyfredol o'ch adroddiad blynyddol ar gael—</p> <p>(a) ar eich gwefan, a</p> <p>(b) ym mhob un o'ch swyddfeydd sy'n agored i'r cyhoedd.</p>	Standard 161:	<p>(1) You must produce a report (an “annual report”), in Welsh, in relation to each financial year, which deals with the way in which you have complied with the policy making standards with which you were under a duty to comply during that year.</p> <p>(2) The annual report must include the number of complaints you received during the year which related to your compliance with the policy making standards with which you were under a duty to comply.</p> <p>(3) You must publish the annual report no later than 6 months following the end of the financial year to which the report relates.</p> <p>(4) You must publicise the fact that you have published an annual report.</p> <p>(5) You must ensure that a current copy of your annual report is available—</p> <p>(a) on your website, and</p> <p>(b) in each of your offices that are open to the public.</p>

11	Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r modd y mae'n bwriadu cydymffurfio â safonau llunio polisi	11	A body publicising the way it intends to comply with policy making standards
Safon 162:	Rhaid ichi gyhoeddi dogfen ar eich gwefan sy'n esbonio sut yr ydych yn bwriadu cydymffurfio â'r safonau llunio polisi yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.	Standard 162:	You must publish a document on your website which explains how you intend to comply with the policy making standards with which you are under a duty to comply.
12	Corff yn darparu gwybodaeth i Gomisiynydd y Gymraeg	12	A body providing information to the Welsh Language Commissioner
Safon 163:	Rhaid ichi ddarparu unrhyw wybodaeth y bydd Comisiynydd y Gymraeg yn gofyn amdani sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau llunio polisi yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.	Standard 163:	You must provide any information requested by the Welsh Language Commissioner which relates to compliance with the policy making standards with which you are under a duty to comply.

RHAN 3

SAFONAU GWEITHREDU

PART 3

OPERATIONAL STANDARDS

13	Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i safonau gweithredu	13	A body publicising operational standards
Safon 164:	Rhaid ichi sicrhau bod dogfen sy'n cofnodi'r safonau gweithredu yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a'r graddau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safonau hynny, ar gael— (a) ar eich gwefan, a (b) ym mhob un o'ch swyddfeydd sy'n agored i'r cyhoedd.	Standard 164:	You must ensure that a document which records the operational standards with which you are under a duty to comply, and the extent to which you are under a duty to comply with those standards, is available— (a) on your website, and (b) in each of your offices that are open to the public.
14	Corff yn cyhoeddi gweithdrefn gwyno	14	A body publishing a complaints procedure
Safon 165:	Rhaid ichi— (a) sicrhau bod gennych weithdrefn gwyno sy'n delio â'r materion a ganlyn— (i) sut yr ydych yn bwriadu delio â chwynion ynglŷn â'ch cydymffurfedd â'r safonau gweithredu yr	Standard 165:	You must— (a) ensure that you have a complaints procedure that deals with the following matters— (i) how you intend to deal with complaints relating to your compliance with the operational standards

	<p>ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a</p> <p>(ii) sut y byddwch yn darparu hyfforddiant i'ch staff ynglŷn â delio â'r cwynion hynny, a</p> <p>(b) cyhoeddi dogfen sy'n cofnodi'r weithdrefn honno ar eich mewnrwyd.</p>		<p>with which you are under a duty to comply, and</p> <p>(ii) how you will provide training for your staff in relation to dealing with those complaints, and</p> <p>(b) publish a document that records that procedure on your intranet.</p>
15	Corff yn cyhoeddi trefniadau goruchwylio, hybu etc.	15	A body publishing oversight arrangements, promotion etc.
Safon 166:	<p>Rhaid ichi—</p> <p>(a) sicrhau bod gennych drefniadau ar gyfer—</p> <p>(i) goruchwylio'r modd yr ydych yn cydymffurfio â'r safonau gweithredu yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy,</p> <p>(ii) hybu'r gwasanaethau a gynigir gennych yn unol â'r safonau hynny, a</p> <p>(iii) hwyluso defnyddio'r gwasanaethau hynny, a</p> <p>(b) cyhoeddi dogfen sy'n cofnodi'r trefniadau hynny ar eich mewnrwyd.</p>	Standard 166:	<p>You must—</p> <p>(a) ensure that you have arrangements for—</p> <p>(i) overseeing the way you comply with the operational standards with which you are under a duty to comply,</p> <p>(ii) promoting the services that you offer in accordance with those standards, and</p> <p>(iii) facilitating the use of those services, and</p> <p>(b) publish a document that records that procedure on your intranet.</p>
16	Corff yn llunio adroddiad blynyddol ynglŷn â safonau gweithredu	16	A body producing an annual report regarding operational standards
Safon 167:	<p>(1) Rhaid ichi lunio adroddiad ("adroddiad blynyddol"), yn Gymraeg, mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, sy'n delio â'r modd y bu ichi gydymffurfio â'r safonau gweithredu yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy yn ystod y flwyddyn honno.</p> <p>(2) Rhaid i'r adroddiad blynyddol gynnwys yr wybodaeth a ganlyn (pan fo'n berthnasol, i'r graddau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safonau y cyfeirir atynt)—</p>	Standard 167:	<p>(1) You must produce a report (an "annual report"), in Welsh, in relation to each financial year, which deals with the way in which you have complied with the operational standards with which you were under a duty to comply during that year.</p> <p>(2) The annual report must include the following information (where relevant, to the extent you are under a duty to comply with the standards referred to)—</p>

- (a) nifer y cyflogeion sy'n meddu ar sgiliau yn y Gymraeg ar ddiwedd y flwyddyn o dan sylw (ar sail cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 147);
- (b) nifer yr aelodau o staff a fynychodd gyrsiau hyfforddi a gynigiwyd gennych yn y Gymraeg yn ystod y flwyddyn (ar sail cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 148);
- (c) os cynigiwyd fersiwn Gymraeg o gwrs gennych yn ystod y flwyddyn, y ganran o gyfanswm nifer y staff a fynychodd y cwrs a fynychodd y fersiwn Gymraeg (ar sail cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 148);
- (ch) nifer yr aelodau o staff sy'n gwisgo bathodyn ar ddiwedd y flwyddyn ariannol (ar sail cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 149);
- (d) nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennych yn ystod y flwyddyn a gategoreiddiwyd fel swyddi sy'n gofyn—
- (i) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol,
- (ii) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir i'r swydd,
- (iii) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol, neu
- (iv) nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol,
- (ar sail y cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 151);
- (a) the number of employees who have Welsh language skills at the end of the year in question (on the basis of the records you kept in accordance with standard 147);
- (b) the number of members of staff who attended training courses you offered in Welsh during the year (on the basis of the records you kept in accordance with standard 148);
- (c) if a Welsh version of a course was offered by you during that year, the percentage of the total number of staff attending the course who attended the Welsh version (on the basis of the records you kept in accordance with standard 148);
- (ch) the number of members of staff who wear a badge at the end of the financial year (on the basis of records you kept in accordance with standard 149);
- (d) the number of new and vacant posts that you advertised during the year which were categorised as posts where—
- (i) Welsh language skills were essential,
- (ii) Welsh language skills needed to be learnt when appointed to the post,
- (iii) Welsh language skills were desirable, or
- (iv) Welsh language skills were not necessary,
- (on the basis of the records you kept in accordance with standard 151);

(dd) nifer y cwynion a gawsoch yn ystod y flwyddyn a oedd yn ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau gweithredu yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

(3) Rhaid ichi gyhoeddi'r adroddiad blynyddol heb fod yn hwyrach na 6 mis yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi.

(4) Rhaid ichi roi cyhoeddusrwydd i'r ffaith eich bod wedi cyhoeddi adroddiad blynyddol.

(5) Rhaid ichi sicrhau bod copi cyfredol o'ch adroddiad blynyddol ar gael—

(a) ar eich gwefan, a

(b) ym mhob un o'ch swyddfeydd sy'n agored i'r cyhoedd.

(dd) the number of complaints that you received during that year which related to your compliance with the operational standards with which you were under a duty to comply.

(3) You must publish the annual report no later than 6 months following the end of the financial year to which the report relates.

(4) You must publicise the fact that you have published an annual report.

(5) You must ensure that a current copy of your annual report is available—

(a) on your website, and

(b) in each of your offices that are open to the public.

17

Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r modd y mae'n bwriadu cydymffurfio â safonau gweithredu

17

A body publicising the way it intends to comply with operational standards

Safon 168:

Rhaid ichi gyhoeddi dogfen ar eich gwefan sy'n esbonio sut yr ydych yn bwriadu cydymffurfio â'r safonau gweithredu yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

Standard 168:

You must publish a document on your website which explains how you intend to comply with the operational standards with which you are under a duty to comply.

18

Corff yn darparu gwybodaeth i Gomisiynydd y Gymraeg

18

A body providing information to the Welsh Language Commissioner

Safon 169:

Rhaid ichi ddarparu unrhyw wybodaeth y bydd Comisiynydd y Gymraeg yn gofyn amdani sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau gweithredu yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

Standard 169:

You must provide any information requested by the Welsh Language Commissioner which relates to compliance with the operational standards with which you are under a duty to comply.

RHAN 4

SAFONAU CADW COFNODION

19 Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i safonau cadw cofnodion

Safon 170: Rhaid ichi sicrhau bod dogfen sy'n cofnodi'r safonau cadw cofnodion yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a'r graddau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safonau hynny, ar gael—

- (a) ar eich gwefan, a
- (b) ym mhob un o'ch swyddfeydd sy'n agored i'r cyhoedd.

20 Corff yn darparu gwybodaeth i Gomisiynydd y Gymraeg

Safon 171: Rhaid ichi ddarparu unrhyw gofnodion a gadwasoch yn unol â'r safonau cadw cofnodion yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy i Gomisiynydd y Gymraeg, os bydd y Comisiynydd yn gofyn am y cofnodion hynny.

PART 4

RECORD KEEPING STANDARDS

19 A body publicising record keeping standards

Standard 170: You must ensure that a document which records the record keeping standards with which you are under a duty to comply, and the extent to which you are under a duty to comply with those standards, is available—

- (a) on your website, and
- (b) in each of your offices that are open to the public.

20 A body providing information to the Welsh Language Commissioner

Standard 171: You must provide any records you have kept in accordance with the record keeping standards with which you are under a duty to comply to the Welsh Language Commissioner, if the Commissioner asks for those records.

RHAN 5

DEHONGLI'R SAFONAU

21 Rhaid dehongli'r safonau a bennir yn Rhannau 1 i 4 fel a ganlyn.

22 At ddibenion safonau 155, 161 a 167, ystyr "blwyddyn ariannol" yw blwyddyn ariannol y corff ei hun.

23 At ddiben y safonau, nid yw gofyniad i lunio neu gyhoeddi unrhyw ddeunydd ysgrifenedig yn Gymraeg yn golygu y dylid llunio neu gyhoeddi'r deunydd hwnnw yn Gymraeg yn unig, ac nid yw'n golygu ychwaith y dylid llunio'r deunydd yn Gymraeg yn gyntaf (oni nodir hynny yn benodol yn y safon).

PART 5

INTERPRETING THE STANDARDS

21 The standards specified in Parts 1 to 4 must be interpreted as follows.

22 For the purposes of standards 155, 161 and 167 "financial year" means the body's own financial year.

23 For the purpose of the standards a requirement to produce or publish any written material in Welsh does not mean that material should be produced or published in Welsh only, nor does it mean that the material should be produced in Welsh first (unless that is specifically stated in the standard).

RHAN 6
DARPARIAETH ATODOL

PART 6
SUPPLEMENTARY PROVISION

- 24** **Gweithdrefnau cwyno**
- (1) Pan fydd corff o dan ddyletswydd i gydymffurfio ag un neu ragor o'r safonau a ganlyn, caiff—
- (a) cydymffurfio â hwy mewn un weithdrefn gwyno;
 - (b) diwygio gweithdrefn gwyno sy'n bodoli eisoes.
- (2) Y safonau yw—
- (a) safon 153;
 - (b) safon 159;
 - (c) safon 165.

- 24** **Complaints procedures**
- (1) When a body is under a duty to comply with one or more of the following standards, it may—
- (a) comply with them in one complaints procedure;
 - (b) revise an existing complaints procedure.
- (2) The standards are—
- (a) standard 153;
 - (b) standard 159;
 - (c) standard 165.

- 25** **Trefniadau goruchwyllo**
- (1) Pan fydd corff o dan ddyletswydd i gydymffurfio ag un neu ragor o'r safonau a ganlyn, caiff gydymffurfio â hwy drwy un set o drefniadau goruchwyllo.
- (2) Y safonau yw—
- (a) safon 154;
 - (b) safon 160;
 - (c) safon 166.

- 25** **Supervisory arrangements**
- (1) When a body is under a duty to comply with one or more of the following standards, it may comply with them in one set of supervisory arrangements.
- (2) The standards are—
- (a) standard 154;
 - (b) standard 160;
 - (c) standard 166.

- 26** **Adroddiadau blynyddol**
- (1) Pan fydd corff o dan ddyletswydd i gydymffurfio ag un neu ragor o'r safonau a ganlyn, caiff gydymffurfio â hwy drwy gynnwys yr wybodaeth angenrheidiol mewn un adroddiad blynyddol o'r enw "Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg".
- (2) Y safonau yw—
- (a) safon 155;
 - (b) safon 161;
 - (c) safon 167.

- 26** **Annual reports**
- (1) When a body is under a duty to comply with one or more of the following standards, it may comply with them by including the necessary information in one annual report, to be called "Welsh Language Standards Annual Report".
- (2) The standards are—
- (a) standard 155;
 - (b) standard 161;
 - (c) standard 167.

Rhoi cyhoeddusrwydd i'r modd y mae corff yn bwriadu cydymffurfio â safonau

Publicising the way in which a body intends to comply with standards

(1) Pan fydd corff o dan ddyletsrwydd i gydymffurfio ag un neu ragor o'r safonau a ganlyn, caiff gydymffurfio â hwy mewn un ddogfen.

(2) Y safonau yw—

- (a) safon 156;
- (b) safon 162;
- (c) safon 168.

(1) When a body is under a duty to comply with one or more of the following standards, it may comply with them in one document.

(2) The standards are—

- (a) standard 156;
- (b) standard 162;
- (c) standard 168.

Yr Awdurdod Heddlu Niwclear Sifil (*“The Civil Nuclear Police Authority”*)
 Awdurdod Heddlu Trafnidiaeth Prydain (*“The British Transport Police Authority”*)
 Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (*“The Mid and West Wales Fire and Rescue Authority”*)
 Awdurdod Tân ac Achub De Cymru (*“The South Wales Fire and Rescue Authority”*)
 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (*“The North Wales Fire and Rescue Authority”*)
 Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu (*“Independent Police Complaints Commission”*)
 Comisiynydd Heddlu a Throseddu De Cymru (*“The Police and Crime Commissioner for South Wales”*)
 Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys (*“The Police and Crime Commissioner for Dyfed-Powys”*)
 Comisiynydd Heddlu a Throseddu Gogledd Cymru (*“The Police and Crime Commissioner for North Wales”*)
 Comisiynydd Heddlu a Throseddu Gwent (*“The Police and Crime Commissioner for Gwent”*)
 Prif Gwnstabl Heddlu De Cymru (*“The Chief Constable of South Wales Police”*)
 Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys (*“The Chief Constable of Dyfed-Powys Police”*)
 Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru (*“The Chief Constable of North Wales Police”*)
 Prif Gwnstabl Heddlu Gwent (*“The Chief Constable of Gwent Police”*)
 Prif Gwnstabl y Gwnstabiliaeth Niwclear Sifil (*“The Chief Constable of the Civil Nuclear Constabulary”*)
 Prif Gwnstabl yr Heddlu Trafnidiaeth Prydeinig (*“The Chief Constable of the British Transport Police”*)

The British Transport Police Authority (*“Awdurdod Heddlu Trafnidiaeth Prydain”*)
 The Chief Constable of the British Transport Police (*“Prif Gwnstabl yr Heddlu Trafnidiaeth Prydeinig”*)
 The Chief Constable of the Civil Nuclear Constabulary (*“Prif Gwnstabl y Gwnstabiliaeth Niwclear Sifil”*)
 The Chief Constable of Dyfed-Powys Police (*“Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys”*)
 The Chief Constable of Gwent Police (*“Prif Gwnstabl Heddlu Gwent”*)
 The Chief Constable of North Wales Police (*“Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru”*)
 The Chief Constable of South Wales Police (*“Prif Gwnstabl Heddlu De Cymru”*)
 The Civil Nuclear Police Authority (*“Yr Awdurdod Heddlu Niwclear Sifil”*)
 Independent Police Complaints Commission (*“Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu”*)
 The Mid and West Wales Fire and Rescue Authority (*“Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru”*)
 The North Wales Fire and Rescue Authority (*“Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru”*)
 The Police and Crime Commissioner for Dyfed-Powys (*“Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys”*)
 The Police and Crime Commissioner for Gwent (*“Comisiynydd Heddlu a Throseddu Gwent”*)
 The Police and Crime Commissioner for North Wales (*“Comisiynydd Heddlu a Throseddu Gogledd Cymru”*)
 The Police and Crime Commissioner for South Wales (*“Comisiynydd Heddlu a Throseddu De Cymru”*)
 The South Wales Fire and Rescue Authority (*“Awdurdod Tân ac Achub De Cymru”*)

©©Hawlfraint y Goron 2016

Argraffwyd a chyhoeddwyd yn y Deyrnas Unedig gan The Stationery Office Limited o dan awdurdod ac arolygiaeth Carol Tullo, Rheolwr Gwasg Ei Mawrhydi ac Argraffydd Deddfau Seneddol y Frenhines.

© Crown copyright 2016

Printed and Published in the UK by The Stationery Office Limited under the authority and superintendence of Carol Tullo, Controller of Her Majesty's Stationery Office and Queen's Printer of Acts of Parliament.

